

KISKÖRÖSI

**Szép volt,
Robi!**

A kiskőrösi
kajakos
sikere a
paralimpián
24. oldal

evangélikus

élet

KEDVENC LAPJAI *digitálisan*

PÁR KATTINTÁSSAL
AZONNAL OLVASHATÓ,
ELŐFIZETHETŐ

KIADVÁNYÁT TÖBB
ESZKÖZÖN IS ELÉRHETI

NEM KELL TÁROLNI,
VIRTUÁLIS KÖNYVESPOLCÁN
BÁRMIKOR ELÉRI

NYOMTATOTT
ELŐFIZETÉST IS
MEGRENDELHET

AJÁNDÉKBA
IS VÁSÁROLHATÓ

Leleplező beszélgetés intim kérdéseinkről

Vessük le az álarcot! Ne játsszuk meg magunkat! Bizony így igaz, a bűntől a hívők sem mentesek. Rettenő sok szenny, mocsok van keresztény közösségeinken belül, a Krisztust követők körében is. A mindent szétverő ellenség, a nagy hitető, az ördög nem kíméli gyülekezeteinket.

Halálra szántak, mégis élünk!

A keresztény egyházak az 1956-os forradalom és szabadságharc alatt azt tették, ami a dolguk: a fegyveres harc helyett az emberek lelkével törődtek, s arra törekedtek, hogy

minél kevesebb erőszak árán érje el célját a felkelés. És mindezért utóbb az egyházaknak keményen kellett szenvedniük. Nagyjából így foglalható össze a budavári evangélikus szabadegyetem legutóbbi, az egyházak 56-os szerepvállalásáról szóló október 3-i előadásának legfőbb üzenete.

Szép volt, Robi!

Kiskőrös azóta is ünnepli a város jó hírnevét öregbítő sportolót. Volt iskolája sem feledkezett meg balesetet szenvedett egykori diákjáról, akinek jó pár éve már

munkahelye az evangélikus oktatási intézmény. Suba Róbert a Kiskőrösi Petőfi Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Szakgimnázium (röviden: KEVI) gimnáziumának portása.

Találkozás Turek Miklós színművésszel

Színpadai alakításaiból, filmes és tévés munkáiból, szinkronszerepeiből és reklámokból egyaránt ismerhetjük. Turek Miklós orgánuma és gyönyörű, igényes szövegmondása összetéveszthetetlen. Találkozásunk apropója több evangélikus vonatkozás, illetve az 1956-os forradalomra emlékező versszínházi előadása.

Mindszent hava

A népi kalendárium októbert mindszent havának nevezi, ami, protestánsok pedig a reformáció hónapjaként tartjuk számon. Mindeközben október 23-án felekezeti hovatartozástól függetlenül ünnepeljük az 1956-os forradalom kitörésének évfordulóját. Már amióta ünnepeljük...

A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója a jövő év októberét teszi még fényesebbé a számunkra, 56-nak viszont idén van kerek évfordulója. Magazinunk jelen számában illő terjedelemben foglalkozunk is a magyar történelem e dicső epizódjával, remélve, hogy ismereteink pontosak. Eleddig ugyanis úgy tudjuk, hogy 1956-os szerepvállalása miatt evangélikus egyházunknak nem kell szégyenkeznie.

A rendszerváltás óta imponálóan gazdag irodalma lett a forradalomnak, illetve az azt megelőző „átkos évtizednek”. Bár nincs okom megkérdőjelezni a rendszerváltás óta idehaza is emlékezők őszinteségét és hitelességre törekvését, az ellentmondások elég nyomasztóak. Márpedig engem egyfolytában foglalkoztat a kérdés: vajon mennyien lehettek azok, akik ténylegesen, tevőlegesen a forradalom mellé álltak? 98,36 vagy csak 41,32 százalék?

Az kétségkívül megnyugtató, hogy később, a november 23-ra meghirdetett néma tüntetés idején a megadott órákban állítólag szinte egyetlen ember sem volt az utcákon, de vajon az elhunyt, illetve száműzetésbe kényszerült valódi forradalmárok emléke előtt kegyelettel adózók, a forradalmat manapság ünneplők közül hányan lapítottak, hányan nem adták le „szavazatukat” a forradalom napjaiban?

De mikor is kellene szégyenkeznie egy kereszténynek „forradalmi helyzetben”? A sárospataki református teológián professzorkodó barátom szülei például biztosan nem szégyenkeztek 56-os passzivitásuk miatt, hiszen Sándor fiukat október 23-án vitték haza a szülészetről. A lelkész édesapának ezen felül még egy „közéleti” tennivalója akadt: hirdetni az igét a gyülekezetében. Ha jól tudom, hasonló elfoglaltság terelte el figyelmét a forradalmi eseményekről az én (lelkész) szüleimnek is. Igaz, én épp november 4. előtt láttam meg a napvilágot, amikor – mint tudjuk – már egy másik történet kezdődött... Az evangéliumot viszont október 21-én és november 4-én, vasárnap is hirdették. És a templomok nem csak Gyermelyen, illetve Fancsalon teltek meg – dacára a dacarandóknak.

● T. PINTÉR KÁROLY

FOTÓ: HABA GÁBOR

Szeretek egyházi iskolában tanítani...

Igen, biztos azért szeretek egyházi iskolában tanítani, mert a múlt rendszerben megért szívem naponta rácsodálkozik: hihetetlen, hogy kereszt van a falon! És azt is tudom, hogy ez a szívdobbanás valóban nagyon öreges már, hiszen nemcsak a diákjaimnak tankönyvízű történelem-tananyag az elmúlt rendszer, de lassan már a diákjaim szüleinek is. Nem is hangoztatom túl sokat ezt a szívdobbanásomat, hiszen annál unalmasabb nincs, mint amikor valaki lépten-nyomon ilyesmivel jön. Ez az én magánboldogságom.

FOTO: KÖRTESI ANDRÁS

De más miatt is szeretek egyházi iskolában tanítani! Vannak pillanatok, amikor kifejezetten jól jön pedagógiailag, hogy kereszt lóg a falon a fejem felett.

Mint a rendszerváltozás előtt iskolába járt, evangélikus angoltanár belépek tehát a negyedszázaddal ezelőtti történelmi múlttól – még – nem annyira izgalomba jövő, erősen álmos, magukban a táskájukban lapuló szendvicseket számológató nyolcadikosok közé egy átlagos csütörtök reggel, nyolc óra plusz-mínusz néhány perckor.

A nyolcadikosok, mint általában a diákok, szeretik a kialakult rendszereket, szokásokat, szeretik, ha beáll egy ritmus, amelyhez aztán viszonyíthatják magukat. Amelyről eldönthetik, hogy tetszik-e nekik, vagy sem. De valami mindenképp kell, ami strukturálja az iskola falain belül eltöltött sok-sok mindennapjukat.

Az egyik ilyen rendszer, hogy az első órát imádsággal kezdjük. Ez persze nem

olyan könnyű, mint gondolnánk, hiszen a nyolcadikosok, főleg a fiúk, gyakran esnek be éhesen az első órára, és a kialakult áhítatos csendben nehéz nem a szendvicsre gondolni; aztán majd mindjárt megkérdezi valaki, hogy megeheti-e, és nagyon reméli, hogy a tanárnő megengedi, amilyen könnyen rávehető ilyesmire.

És a tanárnőnek sem olyan könnyű a gondolatait az imádságra szegezni és nem arra gondolni, hogy a növekedésben lévő fiúk majd mindjárt utána könyörgő tekintettel fognak esedezni azért, hogy megehessék a szendvicüket. És arra is nehéz nem gondolni, hogy sokkal kellemesebb órát lehet tartani nem éhes nyolcadikosoknak, mint éhes nyolcadikosoknak, főleg a fiúknak. Aztán amikor meghall egy-két gymorkogást a lehajtott fejú, összekulcsolt kezű, nehezen stabilizálódó csöndben, már tényleg nagy kihívás az Úristenre koncentrálni.

Végül azért általában sikerül, és egészen odafigyelve elmondjuk együtt azt az angol nyelvű, néhány mondatos imádságot, amelyet még az egyik első csoportommal írtunk meg. Annak idején összeszedtük azt a néhány legszükségesebbet, amivel feltétlenül jó elkezdni egy iskolai napot. Belépek tehát a tanterembe reggel, még szeptemberben, a csapat még új, és szokás szerint hangzik az imádság: „Dear God”... Szól a köszönet, kérés, barátokért, családjáért, iskoláért, és végül elhangzik: „Bless our enemies too. Amen.”

És lendül is egy kéz: „Tanárnő, mi az a »bless«, és mi az, hogy »enemies«?” Az imádságot sikerült lekerekíteni, majd tisztázni, hogy „áldd meg” és „ellenségeinket”. „Mármost átkozd meg, ugye ezt akarta a tanárnő mondani? Az ellenségeinket megátkozni szoktuk, nem áldást kérni rájuk.”

Ezért szeretek hát egyházi iskolában tanítani. Hogy egy nyolcadikos fiú éppen az én angolórán találkozjon azzal a számmára egészen szokatlan gondolattal, hogy akár úgy is lehet élni, hogy megpróbáljuk nem csak a barátainkat szeretni.

● ITTÉZ SZILVIA

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked azért, hogy Fiadban felvállaltad az emberiség keresztjét. Köszönjük, hogy Jézus magára vette mindannyiunk életének terhét, és halálig menően harcolt értünk. Köszönjük neked, hogy benne olyan mesterünk lehet, aki nem egyszerűen csak irányt mutat, hanem a legvég-sőkig elkísér és vezet bennünket, és amit mi képtelenek vagyunk elérni, azt egyedül is megvívja értünk. Ő biztatott bennünket, hogy bizalommal tárjuk eléd könyörgésünket.

Kérünk téged egyházadért. Add, hogy az élet sűrűjében járva ne veszítse el azt az ízt, amelyet neki adott. Kegyelmesen térítsd vissza újra és újra arra az útra, amelyre elhívtad és összegyűjtötted.

Kérünk ezért az országért, amelyben élünk. Kérünk, segíts, hogy közös sorsunk legfontosabb kérdéseiben tudjunk őszintén, nyitottan párbeszédet folytatni egymással. Adj bölcsességet és jóakaratot azoknak, akik tehetnek azért, hogy közéletünkben visszaszoruljon a gyűlölködés, a terméketlen vitaközlés.

Kérünk sok sebből vérző földünkért. Te szabj határt az emberi felelőtlenségnek, közönynek és rombolásnak, amelylyel tönkretesszük teremtett világodat.

Kérünk téged minden szenvedőért. Azokért, akik tehetetlenül vergődnek életük terhe alatt, akiket elhagytak, megcsaltak, akiket kínoznak. Te látod, hogy mennyi szenvedést okozunk egymásnak. Add, hogy tudjuk szeretni a mellettünk élőket, akik teremtetségük és megváltottságuk okán testvéreink, még akkor is, ha olykor nehéz elviselni őket. Kérünk, te légy a betegek, a reményvesztettek lelkének orvosa. Szólítsd meg őket is életet adó szavaddal.

Végül könyörgünk önmagunkért. Ne engedd megszoknunk ajándékaidat, amelyeket hitünkben adtál nekünk. Tölts el újra bennünket az első szeretet melegével, hogy tetteinkben, szavainkban, gondolatainkban téged dicsőítsünk, és eszközei legyünk mindenedet üdvözíteni akaró kegyelmednek. Ámen.

Koldusaid

KEPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Szinte minden reggel látom őket. Van úgy, hogy adok nekik valamit, van úgy, hogy nem. Mint mindenki. Olykor rohanok, biciklin megyek el mellettük, máskor megállok, néha még beszélünk is egy-egy mondatot. Nem ismerem őket, ők sem ismernek engem. Ez egy nagyváros. Ők koldusok, én elég jól keresek. Mostanában nem fenyeget az a veszély, hogy közéjük sorolódom. Ezt ők is tudják, és én is tudom. Néha azt gondolom, titokban kinevetnek engem. Megvetik leereszkedésemet, az egészet színjátéknak tartják. Viszont készek játszani. Pár forintért megéri. Én meg kétségbeesetten szeretném bizonyítani őszinteségemet. A pénz talán nem is fontos.

Az imádkozó. Merev derékkal térdel a kövön. Nem a saját ötlete az imádkozás. Előtte volt itt egy idős, fekete ruhás nő, akiről csak akkor derült ki, hogy nem is olyan idős, amikor felállt. De soha nem állt fel. Egész nap meggöndyedve térdelt, kezében a tányérkája. A fiatalember tőle szedte az ötletet. Pont ugyanott térdel. A nőt később pár utcával odébb látom. A fiatalember a szemét az égre mereszti. Fárasztó lehet egész nap így. Már korán reggel kint van. Aztán rájövök, hogy valójában nem is az éghez imádkozik, hanem hozzánk, a pénzesekhez, akik sietve megyünk el előtte, és szállunk alá a metró aluljárójába. Hozzánk imádkozik.

Arra gondolok, hogy a koldulás milyen rafinált dolog. Nem a pénzért könyörög, tudja, hogy ez így, direkt módon úgysem sikeres, hanem csak úgy: hozzánk. Az emberek ránéznek, és istennek érzik magukat. Egy pillanatig azok is. Rajtuk áll vagy bukik, hogy ennek a fiúnak lesz-e pénze, vagy sem. Az istenség érzésének ez a pillanata az, amiből a mi koldusunk él. A kegyelmes istenek adnak pénzt, a kegyetlenek nem.

Az éhes. Emlékszem, amikor először megszólított. Rég volt már. Rám nézett egyszerűen, nyíltan és becsületesen: „Éhes vagyok” – mondta. Idős asszony. Az évek során rohamosan romlott a külseje, mégis az az érzésem, hogy lakhat valahol. Egyszer jobban ráértem, vettem neki a gyorsétteremben egy menüt. Elfogadta, megette. Lehet, hogy tényleg éhes volt? Lehet, hogy nem is csap be senkit, és ez a szöveg nem valami hatásvadász szlogen, hanem valóban éhes? Lehet, soha nem fogom megtudni. Ez a lényege. Az

ő élete rejtve van az enyém elől. Nincs is igazi találkozás, csak formáság. Mint egy üres imádság. Pedig egyszer hosszan beszélgettünk. Közlegő műtétről, kórházról és egyebekről volt szó. Akkor azt mondta, csak átmenetileg van Pesten, haza kell utaznia. Aztán éveken keresztül láttam, így amit mondott, valószínűleg nem volt igaz. Hogy tud a mondata mégis ilyen őszintén csengeni sok-sok év után is, mint egy liturgikus szöveg: „Éhes vagyok.”

A merev kezű. Koldulásra áll a keze. Ül a ház kiszögellésén, mellette a kutya, és a keze kérésre áll. Ha tenne bele valaki valamit, a másik kezével venné ki, hogy addig se kelljen megváltoztatni a pózt. Egyszer a másik keze be volt gipszelve, de az, a kérő kéz továbbra is úgy nyúlt az emberek felé, szinte mozdulatlanul, folyamatosan kérve. Így az egész ember egy kérés. Ez a lényege. Mindenestől koldus. Mellételepszik egy sorstársa, beszélget a virágossal, bármi történhet, az ő keze tovább koldul. Egyszer láttam, hogy a kutya felnézett rá, mire ő a koldulós kezével megvakargatta a füle tövét. Aztán újra visszamerevedett az eredeti pózba. Tehát nem béna, csak koldus. Nem hagyhatja abba.

A pecás. Mindig felvidít a jó ötlet. A fiú kicsit szemtelen persze, de nagyon vicces. Egy botra madzagot kötött, a madzagon pohár, abba kell a pénzt dobni. Belógatja a siető emberek közé, tényleg horgászik. Egyidejűleg biztosít mindenkit, hogy nem kell megérinteni őt, elég a pohárba bedobni az adományt. Ő nincs is, csak a pohara létezik.

Koldusok. Sokan vannak még. Istenné tesznek minket, rajtunk múlik a vacsorájuk. Biztosítják nekünk naponta azt a jóérzést, hogy nem tartunk ott, ahol ők. Van élelmünk, lakásunk, és állunk valahogy anyagilag. Minket meg egy pillanatra felmelegít, hogy jót teszünk velük. Tudom, hogy apám időnként leült egyikükkel-másikkal beszélgetni a lépcsőre vagy ahol ültek. Ő többnek látta őket.

Isten koldusai vagyunk. Pont ilyenek: kérencsölők, képmutatók, olykor valóban éhesek, néha őszinték, néha képmutatók. Nem akarunk látszani, csak kezek vagyunk vagy pecabotról belógatott poharak. Ő pedig néha leül mellénk a lépcsőre, hogy beszélgessen velünk. Ő többnek lát.

● KOCZOR TAMÁS

Szentháromság ünnepe után 21. vasárnap – Jn 4,46b–54

A hiteles megszólalás

Egy fiúról. Gyönyörűek a szemei. Huncutul s egyben nagyon kíváncsian tekintenek rám. Reggelente jó megsimogatni a haját, amely belelóg az arcába, és így kissé lányos vonásai lesznek. Tavasztól őszig a homokozóban él. Pillanatokon belül felépíti azt a világot, ahol jó élni, ahol a formák lekerekítettek, a határok átjárhatók, ahol nincsenek rossz álmok, sem betegség... Sokan mondják, hogy hasonlít rám, s ez büszkeséggel tölt el. De félek is. Mi lesz, ha nem jól csinálom, ha elrontom ezt az apásdit, ha hiteletenné válok a számára, ha most, amikor igazán számít rám, kudarcot vallok?

Egy utazóról. Gyalog és egyedül kell megtennem ezt az utat. Eddig mindig vittek, megtehettem, de most se taxi, se busz, az autóm is elromlott. Nem gondoltam volna, hogy ilyen hosszú harminc kilométer, de lehet, hogy sokkal több... Az is lehet, hogy nem kilométerben, hanem években mérik ezt az utat... életem leghosszabb útját. Magammal kellett volna hoznom őt! De

ahol megfelelő ellátást biztosíthat a fia számára... Apák és anyák számára – nekünk – nincs lehetetlen, ha a gyermekünk egészségeről, életéről vagy boldogulásáról van szó. Akkor képesek vagyunk áldozatokat hozni. Az áthatolhatatlannak vélt falakat is átugorjuk, ledobjuk magunkról a társadalmi elvárásokat, megszűnnek a vallási előítéleteink.

Befogadás. János evangélista fantasztikusan mutatja be azt, hogy milyen változásokon megy át az ember élete nagy útján. Nem kevesebbet állít, mint hogy a királyi tisztviselőből Apa lesz. Azt, hogy az Isten és az ember közötti óriási és leküzdhetetlen távolság lecsökken, amikor Jézus találkozik az emberrel. Sőt nemcsak a beteg fiú, hanem az apa is *egész-séges* lesz, meggyógyul.

Pedig az apa a régi idők reflexeivel és lendületével érkezik meg Jézushoz. Egyes források szerint a király rokona vagy római százados, tehát befolyásos ember. Hozzá van szokva ahhoz, hogy ő diktál. Az előkelők és hatalmasok pozíciójából közelít a galileai rabbihoz. Nem bíz semmit a véletlenre, beveti a captatio benevolentiae – a jóindulat megnyerése – minden eszközt, hogy elnyerje Jézus jóindulatát. Nem csupán kéri Jézust, hanem fordíthatnánk így is: kérdezzeti, faggatja, körüludvarolja őt, de Jézus leleplezi ezt a magatartást. Rámutat arra, hogy a bizalmatlanság léghőre lengi körbe az apát. Át kell élnie a király rokonának, hogy a címek és a rangok, a hatalom, a pénz vagy a politikai kapcsolatok mit sem érnek most, amikor az életről van szó.

Elengedés. Jézus válasza keménynek és ironikusnak hat, mert az is: „*Ha nem láttok jeleket és csodákat, nem hisztek.*” Abból a szeretetből indul ki, hogy ismeri az élethelyzetünket. Tudja, hogy jelekre és csodákra van szükségünk, egyértelmű, személyes tapasztalatra az Istenről. Ott érzük utol ezt a történetben, amikor az apa második kérésénél Jézust már Úrnak, a fiát pedig becézgetve kisgyermekének, kislánának szólítja. Ez már nem csupán irodalmi eszköz, hanem tapasztalat és ismeret. Jézus látja a változást, a bizalmat az apában, ezért elengedi őt. Útra bocsátja: „*Menj el, a te fiad él!*”

Az istenkapcsolatunk csúcsa az, amikor Isten útra bocsát, elküld. Az itt szereplő *megy* igének nagyon gazdag a jelentéstartalma: elindít, visz, jár, úton van. Jézus elindít bennünket az úton, ott van velünk az első bátortalan és bizonytalan lépéseknél is. Nemcsak azt mondja, hogy menj, hanem ő maga visz bennünket életünk nagy utazásán, akár Kapernaumból Kánába, akár Szíriából Európába megyünk, mert a gyógyulás útközben vár ránk.

● CZÖNDÖR ISTVÁN

én otthon hagytam! Sirt, amikor eljöttem, kezemben van a meggyűrődött rajza, amelyet nekem készített. Vajon hogy van? Erőre kapott? Lehet, hogy már... nem is él? Kiszáradt a torkom... Van értelme egyáltalán elmenni a Rabbihoz? Ha eddig nem sikerült, akkor most miért sikerülne? Mennem kell! Nem adhatom fel! Nincs más út... Ő a fiam, az egyetlenem, az álmom, az életem.

Apa és fia. Az apát Szaidnak hívják, a fiát pedig Dzsamalnak. Az apa épp Budapestre megy, otthagyta fiát, Dzsamalt Fóton, a kiskorúaknak létesített menekülttáborban. „Az élet rendkívül nehéz volt Szíriában – mondta –, mert orvosra és gyógyszerekre lett volna szükségünk Dzsamal számára.” Nagyon sokat kellett szenvedniük azért, hogy a fiú kezeléshez juthasson. Kétségbeesetten reménykedik abban, hogy Európában telepedhetnek le,

Imádkozzunk! *Urunk, sokszor már késő... az utolsó esély is elszállt, amikor megszólítalak. Köszönöm, hogy nem utasítod el bátorítatlan közeledésemet! Eléd hozok most mindent, ami a legfontosabb a számomra: családot, gyermekeket, azért, hogy életünk legyen általad, benned. Ámen.*

Evangélikusnak, evangéliumi kereszténynek lenni azt jelenti, hogy minden rossz hírre tudok reményteljes módon reagálni. Sátáni (satan = vádló) reakció, ha vádolunk, féltékenykedünk, bántunk, minden jó mögött valami hamisságot, őszintétlenséget feltételezünk. Isteni, „szentlelkes” viszonyulás a bajok, bűnök, tragédiák ellenére való vigasztalás. A zord hívőnek nem lehet olyan pozitív hírt mondani, hogy ne válaszoljon negatívan, de az evangélium által meghatározott embernek sem lehet olyan rossz hírral szolgálni, hogy ne tudna rá valami jót válaszolni.

Jó lenne egyházunkban és hazánkban elindítani a „jóhír-mondó” mozgalmat. Űzzük el reménnyel, isteni szeretettel, vigasztaló Lélekkel a gonoszt szívünkől, környezetünkől!

Álljon itt példaként két kis történet, amely a közelmúltban esett meg. Hétköznapi problémákról szól mindkettő, olyanokról, amelyek bármelyikünkkel előfordulhatnak, és hétköznapi emberek szerepelnek bennük, olyanok, mint mi vagy a környezetünkben élők. Ami nem hétköznapi, az az emberek derűje, viszonyulása a problémához és az emberhez, akié a probléma.

*

Az imádkozó vízvezeték-szerelő.

Baljós ajánlott levél érkezett a Fővárosi Vízművektől. A „megszokottnál nagyobb fogyasztásra” lettek figyelmesek. Roszszul érintett a hír, mivel tavaly már átélünk hasonló esetet. Két héten át keresték a szakemberek a vízszivárgás helyét. Nyolc (!) gödröt ástak, „szakaszoltak”, hallgatóztak, sóhajtoztak, míg végül az utoljára kiásott mély gödörben megtalálták a vízelvezés helyét. Hosszú tortúra, sok pénz, rengeteg egyeztetés, telefon; ki kíván ilyet magának? És most kezdődik újra!

Az első két szerelő, akit felhívtam, nem vállalta a munkát. A harmadiknak csak a vezetéknevét ismertem. A tudakozó sem tudott segíteni. Felhívtam régi jó karbantartónkat, akivel mindig kitalálunk valamilyen megoldást. Kiderült, hogy az említett szerelő éppen az ő falujában lakik; megígérte, hogy kinyomozza az elérhetőségét. Néhány perc múlva meg is érkezett a szerelővel együtt, akivel azonnal a hit dolgai kerültek szóba. A rövid beszélgetés után elindult a kertben, és két percen belül megtalálta szivárgás helyét. A karbantartó kolléga mosolyogva közölte, hogy imádkoztak az autóban, kérték Isten segít-

Elegem van!

Elegem van a rossz hírekből! Elegem van a nyomott, ideges légkörből, amely rátelepszik családjainkra, egyházunkra, hazánkra! Nem lehet olyan jó hírt közölni, hogy valaki ne kritizáljon, ne tromfoljon rá, valami negatív lehetőséget, következményt, bizalmatlanságot előrevetítve. Ez jellemző a világi és sok esetben az egyházi kommunikációra is.

KEPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

ségét, hogy megtalálják a hibát, mert tudják, hogy néha nagyon keserves dolog az ilyen munka.

*

Egy derűs autószerelő, aki nagyszerű ember. Vannak jó és rossz szervizélményeink. Nekem már elegem van abból, hogy egy izzócsere miatt is szervizbe kell vinni az autót, mert úgy készítik, hogy a laikus ne tudja maga kicserélni, csak profi szerelő. Ez pedig egyeztetést, időt, pénzt igényel. Sokszor eszembe jut az első kis szolgálati Trabantom: magam cseréltem az izzót, a gyertyát és a kereket is.

Nyáron rokonlátogatáson voltunk Svájcban. Az izzó „természetesen” megint kiégett. Hol égjen ki, ha nem külföldön?! Szombat délelőtt lévén nem találtunk nyitott szervizt. Sehol senki. Keresés, kutatás, GPS-vezérlés után az ötödiknél mégis ta-

láltunk valakit, de kiderült, hogy szombaton csak az autószerelő-részleg van nyitva, a szerviz nincs. Már kezdtünk barátkozni a gondolattal, hogy másnap így kell neki indulnunk a hosszú hazaútnak.

Beszélgetésünket meghallotta az egyik vevő, és hozzánk fordult. A bátyja, aki szintén autószerelő – mondta –, biztosan fogad bennünket a műhelyében. Kis keresés után megérkeztünk. Amíg azon tanakodtunk, hogy melyik ajtón menjünk be, és hogyan fogjuk megismerni, hogy ki is a mi emberünk, hozzám lépett egy szerelő, és megkérdezte: „Önök jöttek az izzóproblémával?” Bemutatkozott, kezet fogott. Hozta az izzót, pikk-pakk kicserélte. Pénzt nem fogadott el, és egy kézfogással elköszönt. Én pedig a meglepetéstől nem tértem magamhoz egy ideig...

● SZEVERÉNYI JÁNOS

Leleplező beszélgetés intim kérdéseinkről

Aki válaszol: Linda Dillow

– Linda, emlékszik még az első magyarországi útjára?

– Ó, hogyan emlékeznék! Akkor bizony még csak harmincöt éves voltam, tetterős fiatalasszony, most meg már hetvenhárom vagyok. Számolja ki, hány év telt el azóta! De semmiképpen nem szeretném sajnálatni magamat, sőt kifejezetten kerülöm, hogy idős nőként beszéljenek rólam. Inkább így mondanám: érett korba kerültem. Sok tapasztalatot gyűjtöttem az évek során, és örülök, hogy a magyar asszonyokkal ismét megoszthattam ezeket. De ahogyan 2005-ben sem egyedül érkeztem, úgy idén sem. Igyekeztem különböző életkorú előadótársakat magammal hozni, olyanokat, akiknek az életükben más-más nehézséggel kellett szembeülniük. Darlene Kardic nálam húsz évvel fiatalabb, Jessica Dillow Crisp pedig huszonkilenc évvel igazán ifjúnak mondható. Ő egyébként a leányunk, akit huszonegy éves korában fogadtunk örökbe.

– Hány gyermekük is van akkor Lindáéknak?

– Őt. Három biológiai és két örökbe fogadott.

– Nem mindennapi bátorság kell ahhoz, hogy valaki egy már szinte felnőtt nőt adoptáljon...

– A konferencián mindenki megismerte Jessica szomorú történetét. Ahogyan

Neve sokak számára ismerősen cseng, hiszen hét – kifejezetten keresztény nőknek szóló – könyve is megjelent már magyar fordításban. Az amerikai teológusnő nem először járt hazánkban, legutóbb 2005-ben a debreceni Főnix Csarnokban tartott előadást közel kétezer magyar hölgynek. Most a baptista női misszió által október első hétvégéjére szervezett, Álarc nélkül címet viselő női konferenciára érkezett Magyarországra. Mivel az alkalmat a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa az Október a reformáció hónapja programsorozatának részévé tette, a Budapest IV. kerületében, a káposztásmegyeri Jégpalotában tartott találkozón szép számmal vettek részt más felekezetek asszonyai, közöttük evangélikusok is.

a találkozó elején – a bevonuláskor – mind felvettük a magunkkal hozott színes alarcunkat, s aztán a földre dobtuk, ilyen őszinteséggel igyekeztük megosztani élettörténetünket a hallgatósággal. Nem azért, hogy magunk iránt ébresszünk együttérzést, hanem hogy megmutassuk, milyen nagy munkát végzett el életünkben az Úr.

Jessica Kanadából menekült át Amerikába. Otthon a családtagjai szexuálisan bántalmazták, pornóképeket készítettek vele, szülei abból éltek, hogy a kislány testét áruba bocsátották. Huszonegy éves koráig prostitúcióra kényszerítették. Ekkor került Colorado államba, a Safe House-ba. Abban az intézményben, amelyet kifejezetten az erőszak elől menekülők számára létesítettek, végre biztonságra lelt. Ott talált rá

Krisztusra is, aki – ahogyan a konferencián is elmondta – új életet adott neki. Ahogyan ő maga megfogalmazta: Isten a hamuból valami értékeset hozott létre, a sok fájdalomból szépséget. Én is a Safe House-ban találkoztam Jessicával, hogyan álltunk volna mellé a férjemmel együtt, s ajándékoztuk volna meg egy új családdal?!

– A konferencián láthattuk is a kivétítőn az egy esztendeje készült fotót az esküvőről, amint a büszke „édesapa” épp oltárhoz vezeti leányát. Ám egyvalamiről tapintatosan nem szólt Jessica: mégpedig arról, hogy nem minden keresztény volt ilyen pozitív hatással az életére. Egy tévéinterjúban arról nyilatkozott, hogy Kanadában épp egy templomi szeretetvendégségen ismerkedett meg az

zal a hölgygel, aki őt a 2010-es téli olimpia időszakára ismét prostituálttá tette...

– A mostani budapesti női konferencián épp erről kívántunk szólni: vessük le az álarcot! Ne játsszuk meg magunkat! S bizony így igaz, a bűntől a hívők sem mentesek. Rettentő sok szenny, mocsok van keresztény közösségeinken belül, a Krisztust követők körében is. A mindent szétverő ellenség, a nagy hitető, az ördög nem kíméli gyülekezeteinket. Én arról az esetről számoltam be nyíltan a hallgatóságomnak, amely egy otthoni, amerikai utamat előzte meg. Az *Intim kérdések* című könyvem kapcsán készültem tanítást adni az egyik államban az Isten szerinti házasságról, szexualitásról, amikor furcsa – hiszem, hogy az Úrtól jövő – gondolatom támadt. Felhívtam a rendezvény fő szervezőjét, és azt mondtam neki, hogy addig nem tarthatjuk meg az alkalmat, amíg ő nem vet véget a kapcsolatának. Megdöbben, kérdezte, honnan értesültem arról, hogy ő hűtlen lenne a férjéhez. Mondtam neki, nem én tudom, hanem Isten adta ezt a gondolatot. Amit ezután hallottam, amit sírástól elcsukló hangon elmesélt, az engem is mélyen megdöbbenített. Ugyanis a szerető, akihez őt már tizenkét éve titkos kapcsolat fűzte, nem férfi volt, hanem nő... Ennek az asszonynak az élete Isten kegyelméből megváltozott. Bocsánatot nyert a

férjétől, és új életet kapott az Úrtól. Házasságuk rendbe jött, az egymásnak okozott sebek begyógyultak.

– Ugye tudja, hogy néhányakat ledermesztett ezzel a történettel ott a Jégpalotában?

– Ezt is akartam. Figyelmeztetni, hogy a legnagyobb átverést épp a szexualitás terén viseljük el a kísértőtől. Vagy azt hiteti el a hívőkkel az ellenség, hogy a mai

Rettentő sok szenny, mocsok van keresztény közösségeinken belül, a Krisztust követők körében is.

korban már nem szabad olyan prűdnek maradni: tessék liberálisabban gondolkodni, kiélvezni a testiséget! Ehhez tartozik, hogy a mai lányokat, fiúkat már a gyülekezetekben sem merik arra bátorítani, hogy őrizzék meg magukat tisztán a házasságukig. Vagy épp azzal köt gúzsba a kísértő, hogy elhiteti, a szexuális bűnőkre, eltévelyedésekre már nincs bocsánat.

– Hát Lindát a legkevésbé sem nevezném prűdnek. Kertelés nélkül, rendkívüli őszinteséggel beszél intim kérdésekről. Olyan nyíltan, hogy olykor a hallgatóságából egy-egy asszony fel is sziszszent...

– Azt hiszi, hogy az én döntésem volt, hogy a keresztény házasságról tanítsak, vagy főleg a szexualitásról beszéljek, gyakran úgy, hogy a saját életemből is időnként példát hozzak? Hát nem. Isten vezetett erre a szolgálatra engem. Én egészen másként gondoltam volna el a küldetésemet. de Isten terve más lett. Erre kaptam indítást. Ám másra is. A budapesti alkalomnak is csupán egy szekciója foglalkozott az intim kérdéseinkkel. Beszéltünk a nőkre annyira jellemző panaszok, elégedetlenség hiábavalóságáról. Arról, hogy miként juthatunk el oda, hogy Istent minden körülmények közt dicsérni tudjuk. Hogy miként szánhatjuk oda életünket az Úr szolgálatára. Ám mégsem bánom, hogy beszélgetésünk most a szexualitás témájára korlátozódott. Meglátásom, hogy ezen a területen buktat el leginkább a sátán. Ezen a hétvégén viszont szembenéztünk leplezetlen önmagunkkal, hogy ne maradjunk védtelenek. Mert van védelmünk a kísértések közt: Krisztus, aki harcunkban győzelmet, sebeinkre pedig gyógyulást ad.

● B. PINTÉR MÁRTA

FOTÓK: FABINY TAMÁS

Joachim Gauck német államfő beszédet mond Wittenbergben

Látogatás a bückeburgi integrációs házban

FOTÓ: MATTHIAS SCHMIDT

Fabiny Tamás előad a salemi kastély könyvtárában

FOTÓK: ORYK HAIST

Udo Hahn, Frank-Walter Steinmeier és Heinrich Bedford-Strohm

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

A reformáció hazájában

Az elmúlt hónapokban egyházunk külkapcsolatokért is felelős püspökeként, valamint a Lutheránus Világszövetség al-elnökeként négy különböző németországi meghívásnak kellett eleget tennem. Lényegében csak távirati stílusban idézem fel az eseményeket.

Wittenberg. Egy evangélikus lelkész áll a frissen renovált városi templom oltárterében. Arról beszél, hogy ez a hely a reformáció forrásvidéke. Itt anyanyelven hangzott Luther prédikációja. A reformáció nélkül Németország nem létezne a mai formájában. Hangsúlyosan utal a szabadság eszméjére, amely a reformáció idején új tartalmat kapott. Ez aztán évszázadok múltán is erőt adott azoknak, akik az akkori Német Demokratikus Köztársaságban éltek hívő evangélikusként, és vettek részt a békés forradalomban. Aki beszél, lelkészként egyik alakítója volt azoknak a rendkívüli változásoknak. Ő Joachim Gauck, Németország elnöke. Az istentiszteletet követően ő leplezi le az ötszáz fából álló Luther kert közepén a hatalmas keresztet.

Bückeburg. Schaumburg-Lippe az egyik legkisebb német tartományi egyház. *Karl-Hinrich Manzke* püspök meghívására érkezem az alsó-szászországi kisvárosba. Európa és a kereszténység kapcsolatáról kell előadást tartanom a menekültválság közepette. Azokról a veszélyekről szólok, amelyek hiteltelenné tehetik keresztény életünket. Ezek egyike a bezárkózó idegengyűlölet, amely megtagadja az irgalmasság cselekedetét a rászorulóktól, bármilyen nemzethez és valláshoz tartozzon is ő. Ugyanígy eltávolodik azonban a krisztusi tanítástól az az európai polgár, aki kínosan ügyel arra, hogy a keresztény jelképek nyilvános használata ne sértse a más vallásúak vagy a nem hívők érzékenységét, ezért nyakából, de akár templomának tornyáról is eltávolítja a keresztet, városának főterén pedig immár nem állít karácsonyfát.

Rövid látogatásom során szép példákat látok arra, hogy igenis el lehet kerülni ezt a kettős kísértést. Vendéglátóm elvisz az egyház által fenntartott integrációs házba. Albán, macedón, csecsen és szír családok élnek itt egy-egy takaros lakásban. Sorra meglátogatjuk őket, közben figyelmesen hallgatjuk történeteiket, miért is kellett hazájukból menekülniük. Egy gyülekezeti munkatárs látogatja őket rendszeresen, ő segít nekik a nyelvtanfolyamok, a hivatali vagy éppen iskolai ügyek intézésében. Egyszer csak – mindannyiunk számára váratlanul – megjelennek a városi hatóság emberei. Azt kérik, valamennyi lakó menjen le a ház elé. Kiderül, hogy az illetékesek azt akarják szemléltető előadás kere-

tében megmutatni, miként kell a szemetet szelektálni, illetve felhívják az egyik család figyelmét, hogy a kertben nem szabad tyúkokat tartani. Láss csodát: minden érintett kész elfogadni és megtanulni az együttélésnek ezeket a szabályait.

Betérünk még egy olyan épületbe, amelyben az egyház és a Vöröskereszt közösen nyitott meg kísértő nélküli kiskorúaknak. A nyelvtanfolyam szünetében beszélgetünk velük. „Aleppo kaputt” – mondja keserűen az egyik fiatal. Egy másik arról beszél, miként jutott Magyarországon és Ausztrián át Németországba. A harmadik videót mutat a Földközi-tengeren hánykolódó csónakról és a mentőmellényes utasokról. A negyedik arról számol be, hogy a Keresztyén Ifjúsági Egyesület tagjai meghívták őt a maguk közösségébe.

Salem. A Boden-tó közelében fekvő kisváros kastélyában ökumenikus vitakörben adok elő. Mintha megállt volna az idő. A 18. századi épület házigazdájának „königliche Hoheit” megszólítás jár, feleségének azonban „kaiserliche Hoheit”, mivel ő a Habsburg család sarja. Az előadást követő beszélgetésben aztán megérkezünk a 21. századba, és itt is a menekültkérdést vitatjuk meg. A résztvevők fele szenvedélyesen képviseli a befogadó szeretet parancsát, másik fele pedig – elrettentő példákat is idézve – az iszlám hódításától retteg.

Tutzing. A bajor város Evangélikus Akadémiája Németország-szerte fogalom. Az itteni konferenciáknak országos híruk van. Ezért is megtiszteltetés, hogy Heinrich Bedford-Strohm evangélikus püspök és Reinhard Marx katolikus érsek társaságában előadást tarthatok az egyház – politika – kultúra témakörben. Az alkalom nyitányaként az intézmény egy-egy díjat adják át az arra méltónak talált embereknek. Civil Kurázi díjat kap a népszerű kabarettista, a török és szír viszonyokat kiválóan ismerő Christian Springer. A rangos Toleranciadíjat pedig Udo Hahn, az akadémia igazgatója Frank-Walter Steinmeier külügyminiszternek adja át.

A szociáldemokrata politikus éppen Ukrajnából érkezik egy béketárgyalásról. Beszédében kendőzetlen szavakkal, ugyanakkor a legkisebb önteltség nélkül szól keresztény elkötelezettségéről. A hitben nemcsak nyugalmat talál, hanem az a döntéseit is meghatározza. A díjat már csak azért is hálával fogadja, mert az általa különösen is szeretett Luther volt az, aki a német nyelvben meghonosította a tolerancia szót. Ugyanakkor hozzáteszi: a Bibliában ez a kifejezés nem szerepel – annál inkább a szeretet és irgalmasság szavai. Jó, hogy egy politikus tudja ezt. ●

Mi egy karrier ára?

M iután a *Los Angeles Times* című lapban olvastam egy üzleti cikket, elkezdtem kutatni az egyik legnagyobb légitársaság új ügyvezető elnöke után. A cikk szerint hat héttel azután, hogy elnyerte ezt a pozíciót, a vezető kórházba került: igen komoly szívrohamot kapott.

a vezető azt is elmondta, hogy igen jelentős összeget ígértek neki, ha visszatér, és hat hónapon át megszakítás nélkül dolgozik.

Ahogy ezt a cikket olvastam, azon gondolkodtam, vajon tényleg mérlegelte-e az illető szakember, hogy igazán mi is az ára a hatalmas pénzjutalomnak, amiért kockáztatja a saját egészségét, a felépülést egy nagyon komoly műtét után.

egy szervezetet, ezért hajlandó volt kockáztatni az egészségét, sőt az életét is. Más cikkek úgy vélték, a légitársaságtól „szívtelen tett” volt annak követelése, hogy a felsővezető térjen vissza a munkájához két hónappal a szívűtétje után.

Lehet, hogy te is tudsz azonosulni ennek a vezetőnek a dilemmájával, én biztosan. A munka nagyon gyakran sok figyelmet igényel, és tényleg rá tudja nyomni bélyegét az életünkre, még azokéra is, akik jó egészségnek örvendenek.

Nézzük, mi áll a Bibliában az életünkre vonatkozó döntések áráról! Jézus egyszer ezt mondta az öt hallgatónak: „Mert ki az közületek, aki tornyot akar építeni, és nem ül le előbb, és nem számítja ki a költséget, hogy telik-e mindenre a befejezésig? Nehogy – miután alapot vetett, de nem tudta befejezni – gúnyolni kezdje mindenki, aki látja, és ezt mondja: Ez az ember építkezni kezdett, de nem tudta befejezni. Vagy ha egy király elmegy, hogy harcba bocsátkozzék egy másik királlyal, vajon nem ül le előbb, és nem tart tanácsot arról, hogy szembeszállhat-e tízezer élén azzal, aki húszszerrel jön ellene? Mert ha nem, akkor követséget küld, amikor az még távol van, és megkérdezi a békefeltételeket. Így tehát, aki közületek nem mond le minden vagyonáról, az nem lehet az én tanítványom.” (Lk 14,28–33)

Máshol Jézus világos kijelentést tett az előbbvaló dolgokról, így bemutatva: „Senki sem szolgálhat két úrnak, mert vagy az egyiket fogja gyűlölni, a másikat pedig szeretni, vagy az egyikhez ragaszkodik majd, a másikat pedig megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.” (Mt 6,24)

Több mint húsz évvel ezelőtt én is elgondolkodtam ezen a bizonyos áron, és úgy döntöttem, hogy ideje Istenre bízni az életem irányítását. Ez azt jelentette, hogy nem voltam többé a munkám rabja; megértettem, hogy az Istennel való kapcsolatom a legfontosabb a számomra. A mai napig fontos része az életemnek a munka, hogy biztosítani tudjam a szeretteim megélhetését. De azt is megtanultam, hogy fontosabb a családom és a hozzám közel állók, mint az iroda.

Isten gondviselése, az, ahogyan válaszol a szükségünkre úgy, hogy csak egyszerűen bízunk benne, folyamatosan lenyűgöz engem. Magam „elégedett vásárlóként” erősen ajánlom, hogy szintén vedd figyelembe az árat, amikor éppen meghozod életed nehéz döntéseit.

• JIM LANGLEY

Forrás: *Monday Manna*

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Hónapokkal később szívatültetésen esett át. A cikk azt írta, hogy nem sokkal a műtét után az ügyvezető úgy döntött, teljes munkaidőben visszamegy dolgozni. Munkájához a sok hosszú utazás is hozzátartozott. A szakember mindenképpen jó irányba akarta fordítani a légitársaságot. Legalábbis a felszínen – a cikk szerint – így volt, ám

Nem szükséges azonban szervátültetésen átesni ahhoz, hogy rájöjjünk, milyen hatása van a saját életünkre és a hozzánk legközelebb állókéra, ha a munkánkat helyezzük minden más elé. El tudom képzelni, hogy az ügyvezető nem csak a pénz miatt ment vissza. Valószínűleg kihívásnak tekintette, hogy a jó irányba fordítson

Halálra szántak, mégis élünk!

Előadás az egyházak 56-os szerepéről

A keresztény egyházak az 1956-os forradalom és szabadságharc alatt azt tették, ami a dolguk: a fegyveres harc helyett az emberek lelkével törődtek, s arra törekedtek, hogy minél kevesebb erőszak árán érje el célját a felkelés. És mindezért utóbb az egyházaknak keményen kellett szenvedniük. Nagyjából így foglalható össze a budavári evangélikus szabadegyetem legutóbbi, az egyházak 56-os szerepvállalásáról szóló október 3-i előadásának legfőbb üzenete.

Az alkalmat bevezető áhítatában az est házigazdája, Fabiny Tamás Ézsaiás prófétát idézte: „*Vigasztaljátok, vigasztaljátok népem, így szól Istenetek! Szóljátok Jeruzsálem szívéhez, és hirdessétek neki, hogy vége van nyomorúságának, hogy bűne megbocsátott; hiszen kétszeresen sújtotta őt az Úr keze minden bűneiért.*” (Ézs 40,1–2)

A püspök arról beszélt, hogy 1956-ban a magyar nép azt hitte, vége a kommunizmus okozta évtizedes nyomorúságnak. Isten jelet adott akkor, s csak utóbb derült ki, hogy a szabadság törekvények bizonyul, további próbatételeket kell kiállni. De így is nyilvánvalóvá lett – mondta Fabiny Tamás –, hogy november 4. után már nem lehetett onnan folytatni az elnyomást, ahol október 23. előtt abamaradt.

Ezt követően a szabadegyetem hallgatósága megtekintett egy részletet Fabiny Tamás korábban készült riportfilmjéből, amely a Magyarországi Evangélikus Egyház szabadságharcban folytatott tevékenységéről szól. A filmben felidézte 1956-hoz fűződő személyes emlékeit – mások mellett – Zászkaliczky Pál nyugalmazott lelkész és néhai id. Fabiny Tibor egyháztörténész. A filmet korabeli híradófelvételek és Kinczler Gyula forradalom alatt készült és utána évtizedekig rejtgetett fényképei illusztrálták.

Soós Viktor Attila (*képünkön*), a Nemzeti Emlékezet Bizottságának történésze

előadásában a hazai keresztény egyházak forradalom alatti tevékenységét ismertette. Bevezetőjében leszögezte: az egyházak a forradalom legvéresebb napjaiban is tették a dolgukat, törődtek az emberek lelkével, s minden erejükkel arra törekedtek, hogy ne a bosszúállás, az erőszak uralja az eseményeket, hanem a keresztényi jóakarat és a megbocsátás. Az egyházak ennek ellenére keservesen megszenvedték a forradalmat követő megtorlás időszakát – jelentette ki a történész.

Az állam és az egyházak közötti feszültség gyökerei 1945-re nyúlnak vissza, hiszen a megszálló szovjet csapatok távozása után a kommunista párt mindvégig magának követelte a hazai hitélet ellenőrzésének jogát. Ennek az volt az oka – mondta az előadó –, hogy a kommunisták mindig is ideológiai ellenfelet láttak a társadalomba mélyen beágyazódott egyházakban, s minden eszközzel igyekeztek kiszorítani őket a közéletből. Az ötvenes években sorra félreállították a történelmi egyházak karizmatikus vezetőit, így hallgatásra kényszerült – mások mellett – két evangélikus püspök, Ordass Lajos és Túróczy Zoltán is. Ugyancsak az egyházak szétzilálását szolgálta a felekezeti iskolák, illetve az egyházi földbirtokok államosítása, valamint a szerzetesrendek felszólása.

Az 1951-ben megalakult Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) – titkosszolgálati munkatársak alkalmazásával – az állam és az egyházak közötti kapcsolat fenntartása,

FOTO: BALICZA MÁTÉ

ápolása helyett a felekezeti vezetők lejárását tekintette fő feladatának.

1956 nyarán, nyilvánvalóan érezve a változás szelét, az egyházak igyekeztek elfogadható alternatívát felmutatni a kommunisták szellemi elnyomásával szemben, majd október 23-át követően a szilenciumra ítélt keresztény vezetők sorra visszatértek az aktív szolgálatba. Nyilatkozataikkal, tevékenységükkel igyekeztek tompítani a kibontakozó erőszakot, arra intettek, hogy a keresztény közösségek a bosszúállás helyett megbocsátással forduljanak a kommunista hatalommal kollaboráló papok, lelkészek felé.

A forradalom alatt az ÁEH szervezete szétzilálódott, ám a visszarendeződés és a kezdődő megtorlás időszakában újra megerősödött, és tette a dolgát. November 4. után a forradalom idején aktív szolgálatba visszatért egyházi vezetőket újra félreállították, bebörtönözték. Még 1963 után is folytak egyházi személyek ellen olyan büntetőeljárások, melyekben a vádat a terheltek mondvacsinált 56-os tevékenységére alapozva konstruálták, s akadt olyan eljárás, amely csak az 1970-es években zárult le.

A Kádár-korszakban az államhatalom változó eszközrendszerrel, de mindvégig ellenőrzése alatt tartotta az egyházakat, ám megtörni soha nem tudta a keresztény közösségeket – jelentette ki Soós Viktor Attila történész a budavári evangélikus szabadegyetemen.

● ILLISZ L. LÁSZLÓ

1956 gyerekszemmel

Azzal kell kezdenem, hogy én 1956 februárja és októbere között életem legszebb korszakát éltem. A forradalom évének elején, 1956. február 23-án, csikorgó hidegben, beállított ugyanis otthonunkba, nagyszüleim pécsi Rákóczi úti lakásába egy sápadt, cingár, fiatal férfi, vékony drapp viharkabátban és ócska, barna melegítőben. Ő volt – csak érettségi képéről és kisgyerekkori fotóiról meg anyám sok-sok meséjéből és naplójából megismert – apám, egy korai pécsi szovjetellenes összeesküvés másodrendű vádlottja, civilben utolsó éves orvostanhallgató. Az ÁVO a keresztelőm után két nappal vitte el, 1951 kora nyarán.

Börtönveiről, már javában 56-ot érlelő, sok-sok magyar családot érintő élményeimről három versem is tanúskodik, az *Ez is történelem*, a *Játék* és a *Beszélő* címűek.

Az öt és fél éves Petrőczy Éva a „kis születésnapján”

Ez is történelem

*Filctollal tetovált
kis indiánjaink
(szappannal sikáljuk
néha még a nyelvüket is)*

*aligha érthetik
e málnaderengésbe fakult
ős-színesfénykép
S. O. S. jeleit,*

*s hogy mi jajong
az illedelmes
porcelánmosolyú
kislány*

*anno 1955
bizonyos körökben
kötelező
infánsnőkellékei*

*– sötétkék, puffos ujjú
„ruhácska”, hófehér
pikégallér s persze
a simára kefélt „búb”,*

*az ükök presztízst
(jobb híján!)
védő hajtekeres –
mögött: mennyi*

*fojtogató, mert
visszanyeldekelt
sírás és jókedv
és mennyi szegyen...*

*Közülük egy
ma is végigver rajta:
hogy hiába akarta,
szőke bocs-magát*

*még Legatin ringatta anyja
(apja ötödik éve ült)
kedvéért se tudta
a balettórán*

hattyúvá vedleni...

*

*Szerették.
Mint egy jóvátételt.
Nehéz volt nem sikoltani.*

Az *Ez is történelem* a harmadik verseskötetem címe lett, s bár első síkon látszólag magánéleti költemény, ugyanakkor legalább annyira történelmi is, s mindhárom érzékelteti azokat a körülményeket, bár vállaltan gyermeki perspektívából, amelyek néhány év alatt a forradalmi eseményekhez vezettek. Egyben jól kiolvasható belőlük az a tartás, az az ellenállás, amellyel a miénkhez hasonló, ellenségesnek tekintett hívő családok sorsukat elviselték, és sarjaikat, népes generációnkat, a Ratkó-gyerekeket nevelgették. A mi későbbi, Kádár-kori tűrőképességünk részben ennek a felnevelőinktől látott, az emberi méltóságot minden körülmények között megőrző magatartásnak volt köszönhető.

Apám, aki mártíréveiből soha, a rendszerváltás után sem igyekezett profitálni, egyike lett azoknak – mint a bevezetésben említettem is –, akik 56 sok fagyhálalt „termő”, irgalmatlan telén az általános amnesztiának köszönhetően hazatérhettek családjukhoz. Még ő is, az eredetileg „életfogytos”. Hála Istennek és néhány jóakarátú professzorának, nagyon hamar be is befejezhette tanulmányait, egyedül a szívének-értelmének oly kedves bakteriológiához nem térhetett vissza, így lett később kardiológus és a vérképző szervek betegségeinek tudora... Keserves ráadás-ként pedig meglehetősen fiatal halott, a börtönben összeszedett betegségek következményeként.

*

A továbbiakban magántörténelmünk helyett már elsősorban a pécsi történetekre koncentrálna: öt és fél éves „kis születésnapomon” (ekkor készült az itt látható fénykép, a közeli Dohány utcában, az akkori orvoskari tömb jobb oldalszárnyában) még nagyon vígan voltunk. Sárközi György *Babaváros* című verses mesekönyvét kaptam meg ajándékba. Néhány nappal később már nemcsak az időjárás kezdett szigorodni, hűvösödni, hanem a mi akkor még „babavárosnyi” Pécsünk hangulata is. Utcánkban, a város egyik főútvonalán, a Rákóczi úton egy hosszú kőkerítést telemázoltak élénk színű „Ruszik haza!” és hasonló feliratokkal. Én meg,

akkoriban már betűmániás, legalábbis betűzgetni tudó kislánként, kiálltam franciaablakunk keskeny erkélyére, és teli torokból kántáltam az egyre szaporodó politikai jelszavakat, természetesen egy kukkot sem értve belőlük.

Más furcsa jelek is mutatkoztak a család életében. Hírforrásként, népes baráti körünk mellett, a felnőttek október 23-ig megelégedtek a *Dunántúli Napló* és a *Magyar Nemzet* cikkeivel, de éppen aznap anyukám egy iparművészeti remeknek számító, valamikor a harmincas évek végén gyártott, még nem varázsszemes, de varázslatosan mesekunyhószerű, ám kegyetlenül recsegő rádiót hozott haza kölcsön, munkahelyéről, az Ágoston téri iskolából. No, attól kezdve egész nap rádiózott a család apraja-nagyja, beszélt Mindszenty bíboros, és zengett az Egmont-nyitány.

Mindennapi életünk is alaposan megváltozott: egy kis élelmiszer-beszerzés (nagy bevásárlás pénz híján szóba se jöhetett) után sebész nagybátyámat kivéve (aki a belvárosi és a mecseki harcokat követően csak egy-egy órányi alvás idejére hagyhatta el a Dischka Győző utcai sebészeti klinika műtőjét; ha jól emlékszem, ezekben a nehéz napokban döntötte el, hogy éppen baleseti sebészetre fog szakosodni!) az egész család komolyan vette a kijárási tilalmat. Nem is tehettek másként, lakásunk, a Rákóczi út 73/c – és különösen a mi kis földszinti rezidenciánk – az orvoskari központi épület, az egyik fő forradalmi fészkek közvetlen szomszédságában volt.

Egy alkalommal erkélyünkre is odapatant egy lövedék a szovjet tankok, a vaszörnyek – az általam adott (nyilván magamat nyugtatgató, mert a szívem mélyén iszonyatosan féltem tőlük!) butus becenéven a „tankicák” – egyikéből. Akkor azután még jobban megszeppentem, s rájöttem, hogy ezek bizony nem játéktankok, nem egy mozivászon tankjai, hanem igaziak! A belövést követően először minden redőnyünket gondosan leengedték a „nagyok”, aztán apu, a világléletemben angolmán, aki a második világháború végén az amerikaiak hadifoglya volt egy darabig, elmesélte-játszotta nekem kedvencét, a *Szentivánéji álom* című Shakespeare-tündérvjátékot, vagy éppen felolvasott nekem Ignác Rózsa *Az igazi Ibrinkájából*, amelyet anyu püspöklila tintával így dedikált, az akkori – sokakra, nem csak a hozzá ha-

sonló bölcsészekre jellemző – anyagi naivitással és csodavárással: „Drága kis Évikémnek, a mai ünnepnapon, szeretettel: Anyuka, 1956. október 23.”

✱

A mesék, igaz történetek közül nekem elsősorban a nagyapám szülőföldjén, Erdélyben játszódók tetszettek, különösen a *Rajtaad ragadt róka*, amely azt az időt idézi fel, amikor az író Ignác László fogarasi esperes lánykájaként azt füllentette pajtásainak, hogy egyszer édesapjával meglátogatta föld alatti palotájában a színaranykarosszékében már kétszáz éve üldögélő nagyasszonyt, Árva Bethlen Katát.

boz krémsajttal s egy kicsi, de csodaszép, aranyhattyú címűkés préselt-szárított fügeadaggal.

Erről a nyúlós-nyögvenyelős krémsajtról írtam sok évtizeddel ezelőtt egyik első „ötvenhatos” versemet, az *Egy konzervdoboz ürügyént*, amelyért Jelenits István piarista szerzetes – ismert irodalmár, Pilinszky gyóntatója – egy prédikációjában s egy *Szívünk-szavunk* című Vigiliacikkében szelíden meg is dorgált. Egszerűen azért, mert alaposan félreértette a „kis, nyúlós megaláztatások”-at, amelyek bizony nem az amerikai szeretetcsomagok nem túl finom ízű konzervje-

FÜLLE TAMÁS FELVÉTELE

Petrőczy Éva 56-os visszaemlékezése protestáns újságírók körében (2016)

Igen, odakint forradalom volt, dübörögtek a tankok, egyre több élet esett áldozatul a mecseki és az egyetemi harcokban. S mégis, én éppen ezekben a napokban „jegyződtem el” örökre az angol reneszánsz és a reformáció, sőt Kata nagyasszony személyében közvetve a puritanizmus irodalmával, anélkül hogy e fogalmakat ismertem volna e kényszerű bezártság sorsformáló napjaiban.

Amelynek azért voltak határozottan boldogító oldalai is. Az első: a lövések elől szüleimmel felköltöztünk a harmadik emeletre, a baráti Keserű család biztonságos, udvarra néző lakásába. A második: mint börtönviselt, családos egyetemista apu kétszer is hozhatott haza amerikai vöröskeresztes csomagokat, zömében nemeszeretem ízű konzervekkel, hatalmas do-

ire vonatkoztak, nem arra, hogy én utólag megbíráltam az ajándékozók nemes szándékát, hanem a Kádár-korszakban a velünk, nem társutas ifjú írókkal való, sajtós bánásmódra.

Ezeket az élményeket, a megcsodált, korábban sose látott préselt füget az évek során éppúgy versbe írtam, mint a nagymama által ócska „rerninkben” egész nap egy bibliai matróna elszántságával süttögetett, élesztő híján elég laposka, de nagyon jóízű kenyereket; nagyapa illetménylisztjének köszönhetően az egész nap zajló osztogatásnak semmi akadályja nem volt. Akadt, aki épp az ő, mindenki Margit néneje „páskájával” vágott neki exodusának, azaz a kivándorlásnak. Erről szólnak ikerverseim, *Az arany hattyú* és *Az ittmaradók páskája*. ▶

Az ittmaradók páskája

*Tíz vérbe-reménybe-várazósba
pácolt hosszú napon át
ette-ette a ház*

nagyanyám kovásztalan kenyereét.

*(Élesztőért túl nagy ár a halál:
löttek a sarkon, a boltnál!)*

*Egyszóval: kicsi gázsütőnk,
ama „rerni” a csúnya nevű,*

laposka lepénnyel csitította az éhünk.

És nem gondolt nagymama

arra, hogy Exodusunk idején

az ittmaradók páskáját gyúrta

harapásnyi hazává,

fájdalom-bogos ujjáival.

(Pécs, 1956 – Budapest, 2006)

A fűgés-hattyús verset 2008-ban *Városajándékozó rigmusok* című – a *Szerelmes földrajz* sorozat darabjaként készült – portréfilmemben is elmondtam, mégpedig régi lakásunk egykori ebédlőjében, az izgatott és kíváncsi csomagbontogatás helyszínén. Ugyanitt nézegettem, kóstolgattam a svájci Enggist család Schaffhausenből érkezett csokoládéajándékát is, amelynek papírjára mindmáig emlékszem: fekete háttér előtt egy rácsos ablakon rózsaszín virágok hajoltak ki. Ez a háromgyerekes, nem is jómódú református család tíz hónappal az ötvenhatos események után, 57 kora nyarán, egy nagylelkű, Salk vakcinát tartalmazó küldeménnyel megmentett engem s még egy gyermeket a Pécssett is tomboló gyermekbénulás-járványtól. Az pedig, hogy az életmentő oltást megkaphattuk, ugyancsak 1956 egyik eredménye volt. A korábbi, vasszigorú vámtörvényeket kezdték lassan enyhíteni, s a gyógyszerbehozatali gesztust valamiféle „emberbaráti”, ebben az esetben „gyermekbaráti” jóvátételnek is szánták ugyanazok, akik gyerekekbereket ítélték halálra!

✱

Visszatérve az 56-os eseményekre: szüleim éjszakákon keresztül tanácskoztak a szomszéd szobában, mitévők legyenek, induljanak-e el velem, egy szem kislánnyal az ismeretlenbe... Kilátásaik az átlagosnál jobbak voltak, nyelvismeretük, két nemzetközi hivatásuk – az orvostudomány és a művészettörténet – révén hamar gyökeret verhettek volna. Apám esélyeit nemcsak addigi kiváló tanulmányi, sőt korai kutatási eredményei növelték, hanem csaknem hat börtönéve és őseinek német származása is.

Hogy mégis az itthon maradás kockázatos kalandja lett a nagy tervek vége, arról bizony elsősorban én tehettem. Egyik éjszakai beszélgetésükre felriadva ugyanis sírva rontottam ki az ebédlőbe, a következő szöveggel: „Nem! Engem ne vigyetek sehová! Én itt akarok maradni, nagymamával, nagyapával, Körivel (keresztapámmal) és a János vitézzel.” Petőfi remekét történetesen 1955 karácsonyára kaptam meg ajándékba, méghozzá nem is akármilyen előzmények után. A karácsonyt megelőző hetekben-hónapokban ugyanis minden Kosuth Lajos (ma ismét: Király!) utcai sétánk lelkes kirakati János vitéz-bámulással ért véget, no meg leltározással, hogy a vágyva vágyott könyv, Róna Emy mesés rajzaival, kapható még. Mit volt mit tenni, apám és anyám lemondtak a kivándorlásról, aztán számukra is, keresztapám számára is kökémény évek következtek, s engem se éppen kádergyerek-esztendők vártak.

Egyik éjszakai beszélgetésükre felriadva ugyanis sírva rontottam ki az ebédlőbe, a következő szöveggel: „Nem! Engem ne vigyetek sehová! Én itt akarok maradni, nagymamával, nagyapával, Körivel...”

Mégsem bánom, hogy így történt, hogy Petőfi és Arany János földjén élhettem-élhettem le az életemet. Egy sokat szenvedett, tankok, indulatok és gyakran mindmáig igazságtalanságok szaggatta országban, ahol remélhetőleg még sokan ismerik János vitéz és Iluska történetét, s ahol élnek még néhányan – ha a régies magyar nyelvtől már távolodva egyre kevesebben is –, akik megdöbbanó szívvel olvassák Arany János szépséges, lefordíthatatlan verssorát: „Kelevéze ragyog vala balján.” Tudom, sok esélyt veszítettem azon az 1956. kora novemberi éjszakán, s szüleimet gyerekfővel, gyermeki lélekkel, nem önzésből ugyan, de az itthoni szerettemhez, világomhoz való ragaszkodással, sok lehetőségtől fosztottam meg. De a történelem Ura tudta, kit és miért akar itt, a mi földünkön, a mi anyanyelvünkben marasztalni.

Ami a forradalom leverését illeti, arról is van néhány emlékem. Az egyik 1956 felejtetetlenül szomorú karácsonya, amikor a „nagyok” sírva énekeltek a nagyon hitvány fenyőcske alatt, s ha halkan is, de a mecseki harcok áldozatairól beszélgettek a szerény ünnepi vacsora közben. A család igazi 56-os mártírja fegyvert nem viselt, csak szikével „harcoló” keresztapám, apám börtönévei alatt igazi felnevelőm, dr. Nemerey Péter sebészorvos volt, akit azért távolítottak el a pécsi sebészeti klinikáról, mestere, Schmidt professzor minden tiltakozása ellenére, mert el merte kérni a káderlapját a klinika személyzetisétől. Azt is önzetlenül tette, egyszerűen és békésen ki akarta javíttatni drága nagyapám, az ő édesapja megbélyegző minősítését. Az ötvenes években folyton „bélístára” tett idősebb Nemerey Pétert ugyanis a jeles kis kartonlap „bankár”-nak minősítette, noha bankár soha nem volt, csak árva erdélyi fiúból lett tehetséges, magasan képzett, sok nyelven beszélő, fix fizetéses, de világlátásban vagyontalan bankigazgató. Aki családjával csak véletlenül úszta meg a kitelepítést.

✱

Meglehet, ezúttal, németes pontosságomat sutba vágva, csapongtam egy kicsit. De talán nem egészen haszontalanul, hiszen azt próbáltam érzékeltetni, amennyit és ahogyan egy öt és fél éves, már javában történelmi áldozatnak számító kislány fel tudott fogni az eseményekből, azok előzményeiből és következményeiből. Én nem voltam kislány Gavroche, nem voltam 56 gyerekhőse, de egy olyan fiatal lélek igen, aki ösztönösen megérezte: nincs mit tennie, nincs hová mennie, mert ez az egyetlen Haza adott neki és övéinek. S ez nem változott meg 1967 nyarán sem, amikor anyámmal Ausztriában maradhattunk volna, sőt, 1985-ben sem, amikor amerikai–kanadai utam idején többen felvetették: érdemes volna „kint” maradnom, angol szakos magyarországi bölcsészdoktorátusomat egy ottani teológiai végzettséggel megfejelve.

Azóta is számtalan olyan esemény történt és történik velem és szerettemmel, amelyek miatt akár a nagyvilágból is ki lehetne futni, de tudván tudom, 1956 hősei többek között azért is harcoltak, hogy mi, az utánuk jövők és a mi utódaink ugyancsak megértsék: számunkra és számukra ezt a rögzös, de mégis szép utat, ezt az embert próbáló, de elhagyhatatlan, egyetlen hazát készítette a Teremtő!

● PETRŐCZI ÉVA

Börtönben írt kormányprogram

Maléter Pál européerként fogalmazta meg a teendőket

Hatvanadik évfordulója van az 1956-os forradalomnak. A főszereplők egyike Maléter Pál honvédelmi miniszter, akit 1958. június 16-án kivégeztek. Evangélikus értelmiségi családba született. Édesapja, Maléter István jogakadémiai tanár, a lutheránus kollégium igazgatója volt Eperjesen. Maléter Pál először orvosnak tanult Prágában, majd 1938 októberében Budapesten folytatta tanulmányait. Anyagi nehézségek miatt azonban kénytelen volt feladni álmait. 1939 első félévében az evangélikus egyház VIII. kerületi, Üllői út 24. szám alatti fiúkollégiumában, a Luther Otthonban lakott. Az Evangélikus Országos Levéltár őrzi az 1938. december 17-i, saját kezűleg írt felvételi kérelmét. Rá emlékezünk.

Börtönben írott feljegyzéseit olvasom, és ma is megdöbbenek, hogy milyen alapos-sággal és logikával fejtette ki véleményét olyan kérdésekben, amelyek valójában nem is tartoztak a szakterületéhez. Gondolatai – amelyek felértek egy kormányprogrammal – folyamatosan áradtak belőle. A megfogalmazott feladatok jelentős hányada évekkel később vagy a rendszerváltozás után meg is valósult! Bibó István sem foglalkozott olyan mélységig a magyar valóság megváltoztatásának kérdéseivel, ahogyan Maléter a börtönben. A magyar közélet egy olyan személyiséggel lett gazdagabb,

Néhány kiragadott gondolat a tizenkét oldalas elemzésből.

„[...] Ami pedig a kormányt illeti, nehezen képzelhető el tartóssága egy olyan csoportosulásnak, mely idegen fegyveres erő támogatásával jutott hatalomra [...] magának Istennek rendeléseképpen a kormányzati forma [...] megváltoztatása a nép joga – Milton után szabadon. Vagy idézhetjük I. Erzsébet angol királynőt, aki azt mondta: »Erőszak engem sosem fog arra kényszeríteni, hogy valamit megtegyek.«”

Mai olvasatban is meglepő, hogy Maléter tervezetében a következőkre helyezte a hangsúlyt:

Az üzemek átadása a munkástanácsoknak.

A föld kérdésének rendezése az állami gazdaságok, termelőszövetkezetek és egyéni parasztok minden további tagosításának megszüntetésével. A paraszti tulajdon visszaadása 20–25 holdig azoknak, akik azt maguk művelik meg.

A kisipar, a kiskereskedelem engedélyezése segéderő nélkül.

Bérrendezés, árcsökkentés.

Kereskedelmi szerződések felülbírálása és új kereskedelmi szerződések kötése.

Az irodalom és művészet állami támogatása a teljes szabadság elve alapján.

A sajtó-, szólás- és gyülekezeti szabadság a jobb- és baloldali anarchista csoportokon kívül.

A szabad idegenforgalom biztosítása.”

A program részletesen foglalkozik a honvédelem, a belügy, a bel- és külpolitika, a bel- és külkereskedelem, a nehéz-, könnyű- és vegyipar, a bánya- és energiaipar, a pénzügy, az oktatásügy, valamint az egészségügy kérdéseivel is.

Egy 1956-os naptár adatai szerint a társadalombiztosításban részesülők száma 1949-ben 3 millió 800 ezer volt. 1954-ben 5 millió 800 ezer. (1938-ban körülbelül 2 millió 800 ezer.) A kórházi ágyak száma 1954-ig 47 544-ről 58 367-re emelkedett. De ez nem elég – véli Maléter. „Fel kell számolni mind a kis orvosi létszám, mind a kevés kórházi ágy kettős hibáját, amelyet még tetéz az orvosok nagyvárosokhoz való ragaszkodása. Egyetemeink befogadóképességének megfelelően fel kell venni minden alkalmas jelentkezőt az egyetemre, amennyiben kinyilatkoztatja, hogy avatás után 10 éven át ott fog folytatni orvosi gyakorlatokat, ahová helyezik. A községi orvosok részére olyan illetményt kell biztosítani, amely megegyezik a városi, kórházi orvosok illetményével. Biztosítani kell részükre az évente egy hónapos kórházi gyakorlatokat. Valamennyi orvos részére engedélyezni kell a magánpraxist és részletfizetésre az ehhez szükséges orvosi felszerelést.”

A fentiekhez kapcsolódva jegyzi meg: „Fel kell mérni a már eddig is működő gyógyhelyek és összes gyógyvizek, üdülők céljára alkalmas helyek mennyiségét, állapotát, valóságos gyógyhatását, és tervszerű, gyors ütemű építkezésekkel kell alkalmassá tenni mind a belföldi, mind a külföldi forgalom számára [...]”

Fokozni kell a gyógyszereinkkel kapcsolatos kísérleteinket, a magyar gyógyszeripar

Maléter Pál vezérőrnagy, honvédelmi miniszter a Parlamentben

akiről korábban, de a forradalom leverése után is több esetben egysíkú vélemény alakult ki.

A sorokból világosan kiviláglik, hogy Maléter a haza szeretetét mindig előre helyezte az életében. „Minden fokú oktatás célja a képzett hazafiak nevelése kell legyen” – írta. Úgy érzett, ahogy Kölcsey: „Hazaszeretet egyike a kebel tiszteletre legméltóbb szenvedelmének” – vallotta a költő.

„A hadsereg és rendőrség újjászervezése.

A belső rend és nyugalom, a biztonság megteremtése.

A semlegességnek megfelelő intézkedések megtétele kül- és belpolitikai téren.

Minden magyar állampolgár törvény előtti egyenlőségének biztosítása.

Valamennyi alkotmányos alapon álló párt munkájának engedélyezése és támogatása.

FOTÓK: A SZERZŐ ARCHÍVUMÁBÓL

Maléter Pál (jobbra) a forradalom napjaiban

felemelését. Állandó kapcsolatot kell tartani külföldi orvostudósokkal, felfigyelve minden új, eredményes gyógymódra.”

A továbbiakban a gyógyászat terén folytatandó tudományos munkáról, a gyógyító eljárásokról, az üzemi betegségekről, a tébécéről és a rákról fejt ki álláspontját.

Az ember olvassa ezeket a mondatokat, és egy igazi européerrel szembesül, aki 1957 májusában pontosan tudja, mi lenne a sürgős teendő.

„Kötelezővé kell tenni legalább egy szabadon választott külföldi nyelv elsajátítását a középiskolákban és az egyetemeken, és lehetővé kell tenni az egyetemisták legjobbjainak egy-két év külföldi gyakorlatot a diploma megszerzése előtt és után, a legjobb klinikákon, intézményekben és vállalatoknál.”

S ha azt hinnők, hogy a tanároknak nem fókuszál, akkor tévedünk. A következőket írja: „Valamennyi tankönyvet felül kell bírálni. Ki kell hagyni belőle minden magyartalant, ferdítést, hamisítást, a magyar élet minden múlt és jelenlegi eseményét – legyen az történelem, irodalom, társada-

lomtudomány, művészet s a többi –, magyar szocialista szemlélettel kell bírálni és az igazságnak megfelelően ismertetni. A tanárok keresetét egynegyeddel emelni kell.” [!]

Hogy mit tart a belpolitikában a legfontosabbnak? Egy új, átdolgozott törvény alapján a szabad választásokat!

Az is jellemző, hogy csak kétszer-háromszor javít bele a saját kéziratába. Ez is mutatja, hogy milyen világosan látta, mit kellene tennie egy szabadon választott magyar kormányának.

„Első hallásra talán vad ötletnek látszik, de mi lenne, ha Nagy Imrével tárgyalásokat kezdenének utolsó koalíciós kormánya újjáalakítása érdekében, kihagyva természetesen azokat, akik így vagy úgy kompromittálták magukat? Úgy gondolom, hogy a történetek után megint ő a legnépszerűbb a tömegek előtt...”

Henrik Ibsentől való a mondat: „Foszsd meg az átlagembert az illúzióitól, és megfosztod boldogságától.” Ez történt 1956-ban is.

Maléter Pál végső konklúzióként, leendő hódéraival dacolva, aláírásra készen

megfogalmazta az alábbi nyilatkozatokat:

„A magyar kormány nyilatkozata

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány, felmérve az ország helyzetét és a dolgozó nép akaratát, elhatározta, hogy lemond.

Az Elnöki Tanács Elnöke Nagy Imrét bízta meg a koalíciós kormány alakításával, a tárgyalások megkezdődtek...”

A szovjet és a magyar kormány nyilatkozata: „A Szovjetunió kormánya a Magyar Népköztársaság 1956. október 23-i és november 4-i kérésének megfelelően csapatait magyar területre rendelte.

Az azóta eltelt idő alatt azonban bebizonyosodott, hogy a magyar kormány ezen kérése helytelen volt, s ezért a Szovjetunió kormánya elhatározta csapatainak kivonását.

A Szovjetunió kormánya ezen elhatározását a magyar kormány tudomásul vette.

A csapatok kivonása kérdésének megbeszélésére a szovjet és magyar kormány által kijelölt bizottságok a tárgyalásokat-én kezdik meg. [...]”

A kipontozott helyekre nem kerültek dátumok.

• K. A.

Szolgálat Isten nevében

Beszélgetés Pátkai Róbert evangélikus püspökkel

FOTÓ: HORVÁTH MILÁN

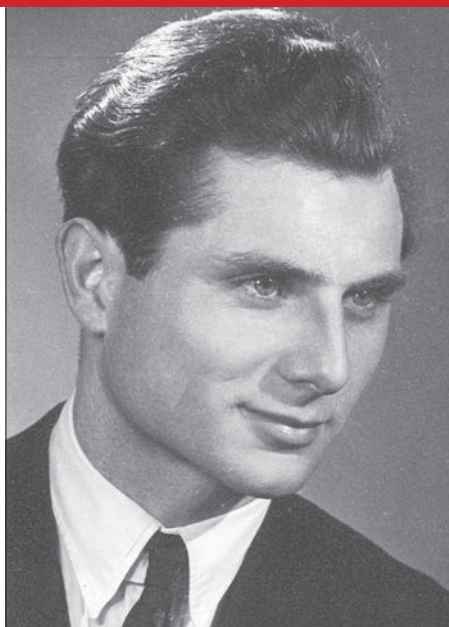
Holnap érkezik Magyarországra. Gondoltam, este újból megnézem a róla készült filmet. Hátha találok valami különösét, kérdésekre alkalmas képsorokat. A legfontosabb, ami sűrűn feltűnik, a fiatalos öröm az arcán, hogy ismét itt lehet Pesten. Isten ezt is megadta.

Szép és komoly film készült róla *Pátkai püspök – Irsától Londonig* címmel. London City evangélikus templomával indul, ahol húsz éven át tartott istentiszteleteket. A püspököt látjuk a hétköznapokban, autóval suhan, biciklin siet az uszodába. Barátok szólalnak meg: „Pátkai Róbert jó pásztor – mondja Sárközi Mátyás író –, nagyobb nyájat gyűjtött maga köré, mint ahányan a gyülekezetben voltak.” Breuer Klára nagykövet is meleg szavakkal emlékezett: „Nagy szívű lelkész és jó pedagógus. Minden cselekedetén átsüt valami derű, ami mély hitéből táplálkozik.” A következő nagyobb részben életútjának fontosabb állomásait ismerjük meg. A Pátkai-portré mindent érint, szerényen mutatva egy gazdag, áldozatos életet. Jó tudni, hogy van, él és dolgozik ma is, gazdagítja az evangélikus példaképemberek sorát.

A Deák téri templomnál találkoztunk. Pontosan érkezett, metróval, két hatalmas táskával. A régi szeretettel üdvözölt, mint ha tegnap találkoztunk, beszélünk volna a lepergett évtizedekről. Békéscsabán akartunk emlékezni testvéreire, beszélgetni kettőjük életútjáról, az 1956-os forradalomról. Az idő rövidsége miatt a beszélgetés abbamaradt, évekkal később tudtuk folytatni és befejezni.

Először arról kérdeztem, milyen érzés volt az ódon szépségű csabai Nagytemplomban beszélni nyolcszáz diák előtt.

– Az a tény, hogy Békéscsabára jöttem – mert öcsém, Pátkai Ervin nevét veszi fel a helyi gimnázium művészeti tagozata –, fur-

Pátkai Róbert 1954-ben

csa érzés volt. Ebbe az iskolába járt édesapám, itt tanultam magam is, és a testvérem is itt érettségizett. A múltba visszalépni rendkívül érdekes érzés; nagy belső öröm, ami a templomban ölelt át, ahogy láttam a sok fiatalat a tanárokkal és neves vendégekkel együtt. Tudtam, hogy Ervinről lesz szó, de egy ígérvetés nem személyhez szóló, hanem mindenkihez, ezért adtam ezt a címet: „Távlatot kapott élet”. Amikor az örök életről van szó, nem szabad elvonatkoztatni a mindennapoktól. Csak akkor van értelme erről beszélni, ha egyúttal a mindennapi életet is értjük rajta. A kereszténység nem egy belső energia nélküli közösség, hanem dobbanó erő. Pátkai Ervin – aki külföldön érte el azt, amit el tudott érni – szellemiségét az iskola viszi tovább.

– Milyen volt az ifjúságuk?

– 1940-ben Szászrégenbe költöztünk. Apánk új állást pályázott meg. Érdekes, hogy ez az időszak – a háború kellős közepén, 1940–45 között – a legnyugodtabb és anyagilag is a legbiztosabb része volt magyarországi életünknek. A későbbi, az 1956-os forradalomig terjedő időszak a kemény próbák ideje. A szüleink elváltak, mi, testvérek, hárman, Katalin húgom, Ervin öcsém és jómagam édesanyámnál maradtunk. Anyám varrással tartott el bennünket 1949-ben bekövetkezett hirtelen haláláig. Összeomlott köröttünk a világ. Úgy volt, hogy a megkezdett teológiai tanulmányaimat abba kell hagynom, munkát vállalnom, amelyből megélünk. A csodálatos megoldás az lett, hogy az Evangélikus Teológiai Akadémiától öt éven keresztül ösztöndíjat kaptam. Testvéreim pedig a békés-

csabai egyházközségtől havi száz forint segélyt. Óriási segítséget jelentett ez, hozzáadva Angliában élő nagynénink hosszú éveken át küldött csomagjait...

– Merre vitt az útja a tanulmányai befejezése után?

– 1955-ben megtörtént pappá szentelés. Albertirsára helyeztek segédlelkésznek Válint János – későbbi apósom – mellé.

– Aztán 1956-ban kitört a forradalom.

– Testvérem csupán egy hónapja tanult az iparművészeti főiskolán, mikor kirobbant a forradalom. Egy diákcsoporttal kint volt Ausztriában gyógyszerért. A Széll Kálmán téri fiatalok között harcolt, majd Békéscsabán beállt katonának, ott fogták el az oroszok. Én az albertirsai forradalmi bizottság elnöke lettem, majd a ceglédi járási bizottság vezetője. Igaz, vidéken éltünk, mégis tudtunk a forrongó eseményekről, a drámai harcokról, a fiatal halottakról. Úgy láttam: 1956 több, mint aminek gondoltuk. Az egész országot, a világot megrázó esemény!

– Menekülnie kellett?

– Hovatovább igen. A forradalomban vi-selt két „hivatalom” következtében kényszerhelyzetbe kerültem, és november 10-én elhagytam hazámat. Amikor kikerültem Angliába, táviratot küldtem testvéremnek ezzel a szöveggel: „Mi jól vagyunk. Látogasd meg Vilma nénit, keresztmamát!” Bátorítás volt ez az eljövételre. Volt egy egyszerű evangélikus lelkész barátunk Bécsben, Szépfalusi István, aki Ervinnek ösztöndíjat szerzett, így ő kikerült Párizsba. Kiteljesedett tehetsége, komoly munkákat kapott, nevet szerzett magának.

– Önt sokan ismerik itthon. Olvassák cikkeit, hallgatják bölcs szavait. Mi történt a hosszú évtizedek alatt?

– London utcáit járva elém villan huszonhat éves önmagam, aki – 1956 végén – várakozással és nem kis félelemmel várta jövőbeli szolgálatát. A lelkési szolgálatra való elhívás, a Krisztus-követés következményével minden helyzetben számolni és azt vállalni kell. Úgy, ahogyan a próféták tanácsolták sorstársaiknak a babiloni fogság idején: építsetek házat, rendezkedjétek be, éljétek hiteteket, tartsátok meg szokásaitokat. A távolság sokat rombol. Hazánkat és egyházunkat soha nem felejtettük el. A határok ellenére is annak mindig szerves részei maradtunk. Érzésben, tudatban és teológiai gondolkodásban.

– Angliai munkájáról mit kell tudni?

– Szolgálatom kétnyelvűvé vált. 1957 elejétől hét éven át csak magyarul szolgál-

tam. Ez a menekülttáborok látogatásának, az evangélikus egyház megszervezésének, a nyelvtanulásnak az időszaka volt. 1964-ben választottak meg London egyetlen angol nyelvű evangélikus gyülekezete lelkészének. Mellette láttam el a magyar lelkési munkát; ez több mint negyven esztendő-t jelentett. Heti rendszerességgel láttam el a rádiómisszió magyar adásaival kapcsolatos feladatokat. Hálával említem feleségemet, Zsókat, aki lemondott gyógyszerészi állásáról, hogy gyerekeinknek – Robinak, Tamásnak és Juckónak – mindig segítségére legyen, engem a gyülekezet szolgálatában támogasson.

– A pusztasorsolás két embernek is sok lenne.

– 1965 végén választottak meg az Egyesült Angol Nyelvű Evangélikus Egyház lelkészszentelési joggal bíró elnökévé. Meghívásomra a reformáció óta először látogatta meg hivatalosan az evangélikusokat, és mondott beszédet a canterburyi érsek... A KÉMELM – Külföldön Élő Magyar Evangélikus Lelkigondozók Munkaközössége – alapítója voltam, majd titkára. 1997-től 2008 májusáig az elnöki tisztelet töltöttem be. Az Ifjúsági Konferencia, a rádiószolgálat mellett létrehoztuk az *Útitárs* evangéliumi lapot, a *Koinonia* teológiai szakfolyóiratot. 1992-ben létrejött a Magyarok Angliai Országos Szövetsége.

– Ennyi év után az ötvenhatosok egyre többet látogatnak haza.

– Én is szívesen jövök, amikor csak tudok. Fontosnak éreztem, hogy a nálam tárolt, egyházi és világi iratanyagot átadjam a hazai evangélikus levéltárnak, illetve egy részét az Országos Széchényi Könyvtárnak. Úgy gondolom, hogy a dobozokban lévő anyag „kincseket” rejt, hiszen nehéz idők tanúja a dokumentumom. Az angliai egyház negyvenévi munkám után megszűnt. Ezt nem rezignált keserűséggel mondom, mert igyekeztem jó szolgálatot végezni. Eszembe jutott kedves professzorom, Sólyom Jenő tanítása: „Minden lelkész meg kell, hogy írja gyülekezetének rá eső történetét.” Így tettem. Szolgáltam Isten nevében. (2010–2016)

● FENYVESI FÉLIX LAJOS

Az interjú Fenyvesi Félix Lajos Arcok örökidőben – Huszonkilenc beszélgetés 1956-ról című, a Napkút Kiadó gondozásában hamarosan megjelenő kötete számára készült.

A forradalom titkos művészete

Időszaki kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban

Különleges időutazásban lehet részük mindazoknak, akik el látogatnak a Magyar Nemzeti Múzeum Rejt/Jel/Képek '56 – A forradalom titkos művészete című időszaki kiállítására. Művészek szemüvegén keresztül követhetik nyomon az érdeklődők az 1956-os eseményeket, emellett megtekinthetik a ledöntött Sztálin-szobor kezét, átmehetnek a jelképes andai hídon, és bepillanthatnak Kádár János dolgozószobájába is.

A forradalmi eufória napjaiban a művészek is újra szárnyra kaptak, és sokszor szó szerint az események közepette, az utcán örökítették meg az adott pillanatot. Nem volt ez másként a bukást követő időszakban sem. Példának okáért Amberg József október végétől december elejéig járta a súlyos harcokat megélt Józsefvárost, ceruzarajzokon rögzítette a látottakat, majd éjszakánként otthonában készítette el a rajzok akvarellváltozatát.

Az 56-ban és 56-ról készült műveket az alkotóik, vállalva a veszélyt, a rendszerváltá-

sig rejtgették, a legtöbb esetben még családtagjaiknak sem tettek említést róluk. Találékonyságuk pedig határtalan volt. Görgényi István például semleges témájú „fedőkép” festett 56-os képeire, és csak évtizedek múlva, egy műtárgyvizsgálat során derült ki, hogy a vásznak valójában felbecsülhetetlen értékű kordokumentumokat hordoznak.

A kiállítás látogatói nemcsak Borsos Miklós, Szántó Piroska, Nagy Éva, Kusztos Endre vagy Ambrus Győző alkotásait tekinthetik meg, hanem három jelentős külföldi, 1956-hoz kapcsolódó alkotást is: egy

Chagall-litográfiát eredetiben és Kokoschka két litográfiájának másolatát.

A tárlat egyik kiemelkedő, unikális része Légrády Sándor 1957-ben készült címertervsorozata. A látogató lépésről lépésre nyomon követheti, hogyan született meg az úgynevezett „Kádár-címer”, amely 1957 és 1990 között volt Magyarország állami jelképe.

A Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtára mintegy négyezer-hétszáz fényképfelvételt őriz az 1956-os forradalom és szabadságharc napjaiból. A döntő többségében magánemberek által készített fotók mellett hivatásos – magyarországi és külföldi – fotóriporterek fényképei is megtalálhatók. E jelentős gyűjtemény számos darabját – közöttük az evangélikus Kinczler Gyulának az 56 novemberében a romos Rókus-kápolnáról készült képét – is bemutatja a november 13-ig megtekinthető tárlat.

● BODA ZSUZSA

A Budapesti Operettszínház Tábori György *Utazás* című regénye alapján készült előadásával, Kocsák Tibor és Miklós Tibor *Lady Budapest* című musicaljével (rendező: Somogyi Szilárd) tiszteleg az 1956-os forradalom és szabadságharc hatvanadik évfordulója előtt; a bemutató október 21-én lesz. A Magyar Nemzeti Múzeum és a Budapesti Operettszínház közötti együttműködés értelmében a *Lady Budapest* előadásra szóló színházjeggyel rendelkező látogatók a *Rejt/Jel/Képek '56 – A forradalom titkos művészete* című kiállítást kedvezményesen, féláron tekinthetik meg. A kiállítás belépőjegyét felmutatóknak pedig az Operettszínház tizenöt százalék kedvezményt ad a *Lady Budapest* produkcióra szóló jegyek árából a 2016–2017-es évadban.

Hazádnak rendületlenül...

Mehettek volna, de maradtak

Vannak települések, amelyeken átrobogott a 20. század. Gőzerővel, kíméletlenül, törve-zúzva, rombolva. A nyugat-magyarországi Ágfalva is ilyen. Trianon összevissza szabdalta földjeit, vasútvonalát, rokoni kapcsolatait és természetes életterét. A világháború pedig – amely itt is ugyanúgy szedte áldozatait, ahogy másutt – a „háborús bűnös” bélyeget is rányomta az ágfalviakra, amelynek következtében a falu lakosságának jó kétharmadát 1946-ban kitelepítették. Feldolgozhatatlan trauma. Aztán jött 1956.

A gfalván nem voltak harcok, de itt volt az országhatár, amely ezrével vonzotta a távozni kívánókat. Az ágfalviak azt mesélik, hogy néhány héten keresztül szinte tömött sorokban jöttek „az idegenek”, babakocsikkal, kis szekerekkel, batyukkal... És a legelszántabbak jöttek a határ lezárása után is. A helyiek pedig – akik jól ismerték a környék zezzugait – így-úgy segítették őket. Jó szóval, élelemmel, szállással, tanáccsal. Sok-sok „ötvenhatos magyar” köszönheti az ágfalviaknak, hogy – az éjszaka és még ki tudja, kinek-minek a leple alatt – elérte a hön áhított osztrák földet.

A Márai és Faludy írásain felnőtt helyi evangélikus lelkész, e sorok írója, aki nyolc éve tátott szájjal hallgatja a falubeliek nem akármilyen történeteit – Trianonról, a kitelepítésről, 56-ról, a vasfüggönyről, az „endekásokról”, a csempészakciókról és a határ menti mai stiklikről –, nem tudja nem feltenni azt a kérdést az 56-ot átél híveinek, hogy miért maradtak itt. Hiszen hatvan évvel ezelőtt innen mindenki pillanatok alatt eltűnhetett volna. Német anyanyelvüként szinte bárhol boldogultak volna Európában. A 46-os kitelepítés pedig „nyugati rokonságról” is gondoskodott. A legtöbben mégis itt maradtak. Néhányukat a maradás okairól faggattam.

„Győztünk, győztünk...”

Kirchknopf Karl (67), Hans (64) és Lisi (69)

K. H.: Hogy miért nem mentünk el? Öreganyánk menni akart „nach Amérikába”, meg a szüleim is. Voltak ott rokonaink is. Sokan elmentek a faluból. De az ópa maradni akart. Részben a disznó miatt is, ami ott volt a hidasban. November volt, mi meg de-

cemberben szoktunk disznót vágni. És a pincében is ott volt az újbor. Már javában forrott. Nem mentünk el, pedig egyszer a szüleink összepakoltak. A nagyszülők miatt itt maradtunk. Anyánk talán még most is élne, ha Nyugaton normális gyógyszeres kezelést kap...

K. K.: Emlékszem, 57 tavaszán kint futkároztunk a határban, a sínektől nem messze. Gyakran játszottunk ott, bámultuk az Ausztriából érkező korridorvonalokat. Ezekről a vonatokról 57-ben még dobáltak le nekünk cukorkákat, csokit, édességet. Egyszer egy labdát is sikerült elkapnunk. Soha nem felejttem el, egyik társunk ekkor látott, ekkor kapott életében először csokoládét. A vonatról dobta le valaki. Ő meg rohant haza, és csak kiabálta, kiabálta egész úton: győztünk, győztünk...

K. H.: Ötvenhat nagyon érdekes a kitelepítettek szemszögéből is. Ők kintről figyelték a magyarországi eseményeket. A legtöbben haza akartak jönni, már szervezkedtek... 58-ban kezdtek csak el építkezni meg úgy igazándiból letelepedni Németországban.

K. L.: Hadd mondjak el még egy vicces történetet 56-ról! Ősz volt, a szüret ideje. Az ágfalviak nemcsak a saját szőlőiket szüretelték, hanem másutt is segédkeztek. Egyik alkalommal, amikor Balfra igyekeztek, az Ágfalva és Sopron közötti „nagy hídnál” orosz katonák állították meg őket. A magyar nyelvben sem az oroszok, sem az ágfalviak nem jeleskedtek, ezért máig emlékezetes párbeszéd alakult ki köztünk. (A „csattanóhoz” tudni kell, hogy a német lesen szó jelentése nemcsak „olvasni”, hanem a „szedni”, „szüretelni” szavakkal is fordítható. – H. E.)

– Kudá? Kudá? [Hová?] – kérdezték az orosz katonák.

– Wohin? Lesen. [Hová? Szüretelni.]

– Lesen? Csitaty? [Olvasni?] Azt nem hisszük, hogy ti olvasni mennétek bárhová is... – magyarázták a katonák nevetve, de aztán intettek, és utunkra engedtek minket. Hát, így éltünk mi itt 56-ban...

„...rendületlenül...” a hokedlin

Zeltner Liszka (68)

Az orosz katonáktól mindenki félt. Sokat szidták a „ruszikat”, de én már gyerekkoromban is úgy gondoltam, hogy őket is megvezették.

1956 novemberében nem közlekedett a vonat Ágfalva és Sopron között, ezért egyszer szánkóval mentünk be a városba. A falu határában, az öreg temetőnél orosz katonák álltak. Anyám oda szólt nekünk, hogy viselkedjünk rendesen, mert lehet, hogy igazoltatni fognak minket. Két tiszt oda is jött hozzánk, de nem a papírjainkat kérték, hanem a „nagy vizet” keresték.

– Gye bálása vádá? [Hol van a nagy víz?]

– Milyen nagy víz? – kérdezett vissza anyám, aki egy kicsit beszélte oroszul is.

Az egyik tiszt a lábunknál csordogáló patakra mutatott, és mondta, hogy „malenykájá vádá”. Anyám magyarázta, hogy itt a „bálása vádá” az a Duna Viennánál, meg a Rába és a Répce. De az orosz katona csak erősködött: „Balsaja vádá.” Aztán végül kinyögte: „Kanal Suez.” A Szezei-csatornát kereste. Úgy tudta, hogy oda vezényelték őket... Másnap egy tank jött a faluba, tele orosz katonával. A „mi tisztünk” is köztük volt. Megüzente anyámnak, hogy köszöni a segítséget. Nekünk meg cukorkát küldött.

Néhány hétre rá, december elején a szüleim úgy döntöttek, hogy elindulunk Nyugatra. Ágfalváról nagyon sokan elmentek, köztük családunk jó barátai is. Meg volt szervezve, hogy éjjel jön értünk a teherautó. Minden ráfért volna. A bútorainkat is, sőt még a dísnót is el tudtuk volna vinni magunkkal. Sötétedésig mindent összepakoltunk. De a kétéves húgom úgy bőgött egész nap, hogy mire este lett, vörös kiütésekkel lett tele a feje. Orvos meg ugye sehol... Nem tudtuk, hogy mitől vannak a fején a foltok, ezért nagyon rossz volt a hangulat otthon.

Aztán én tettem fel az i-re a pontot, amikor felálltam a hokedli tetejére, és elszavaltam az iskolában éppen akkor tanult verset, a *Szózatot*. Csak mondtam, mondtam a hokedlin állva: „Hazának rendületlenül / Légy híve, oh magyar; / Bölcsöd az s majdan sírod is...” Ekkor már nemcsak a húgom sírt, hanem anyám is... „Nem megyünk sehová...” – jelentette be, és elkezdett kicsomagolni. Itthon maradtunk. Felhőtlen volt az örömünk.

*

Ha a kislánynak nem lesz tele a feje kiütéssel, ma az ágfalvi gyülekezetnek minden bizonnyal nem ő a felügyelője... Ha a nagyobbik lány nem kezdi el szavalni a *Szózatot*, akkor nagy valószínűséggel nem ő díszíti évtizedeken át csodálatos virágkölteményekkel templomunk oltárát... Ha meg Kirchknopféknál egy hónappal korábban van dísnóolás, és elmennek, akkor ma nem ők készítik a legjobb kékfrankos bort a környéken, és mi itt a határ mentén sokkal, de sokkal szegényebbek lennénk az ő történeteik, az ő némettel kevert magyar nyelvük, a boraik és a mindenféle segítségük nélkül.

Ha mindez nem így történt volna, az ágfalvi gyülekezet 20. századi gázszos története 1956-ban talán véget is ért volna...

● HEINRICHES ESZTER

Kövessen bennünket
az interneten is:
evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal,
lelki táplálékkal, friss hírekkel,
érdekes interjúkkal, véleményekkel,
videókkal és képekkel várja Önt
a Magyarországi Evangélikus Egyház
hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

KÖTŐSZÓ
Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez,
következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

Szép volt, Robi!

A kiskőrösi kajakos sikere a paralimpián

A szeptemberi Rio de Janeiró-i paralimpiai játékokról tizennyolc éremmel – egy arany, nyolc ezüst és kilenc bronz – tértek haza a magyar sportolók. A részt vevő 162 ország között hazánk a 47. helyen zárt az éremtáblázaton, a 43 fős küldöttségből 33-an végeztek pontszerző (1–8.) helyen. A kiskőrösiek számára a legfényesebben a helyi evangélikus gimnázium portásának ezüstérme ragyog: Suba Róbert a kajak KL1-es, kétszáz méteres versenyszámban szerzett olimpiai második helyezést.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Rokonok, barátok, ismerősök utaztak Budapestre, hogy jelen legyenek, amikor paralimpiai sportolóink megérkeznek a Liszt Ferenc repülőtérre. A több száz fős lelkes tömegben a legnépesebb a kiskőrösi szurkolótábor volt, mindenkinél hangosabban skandálták: „Szép volt, Robi!”

Az ezüstérmes kajakos paralimpikonnak sokan személyes ajándékot, virágcsokrot is vittek. A gratulációk, televíziós interjúk és a közös fotózkodás után egy busznyai kiskőrösi indult együtt Petőfi szülővárosába. A sofőr melletti ülésen természetesen Robi ült, hazáig mesélte riói élményeit. Kiemelte, hogy a futam után első dolga volt gratulálni a győztes lengyel versenyzőnek, Jakub Tokarznak – akinek lengyelül mondta: lengyel, magyar két jó barát –, majd kezet fogott mindenkivel, és gratulált a többieknek is. Ezen sokan csodálkoztak, de mint hangsúlyozta: valójában nem ellenfelek, hanem – kétszáz méter erejéig – versenytársak voltak, a verseny után pedig továbbra is sors-társak, sportolók maradtak...

Kiskőrös azóta is ünnepli a város jó hírnevét öregbítő sportolót. Volt iskolája sem feledkezett meg balesetet szenvedett egykori diákjáról, akinek jó pár éve már munkahelye az evangélikus oktatási intézmény. Suba Róbert a Kiskőrösi Petőfi Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola,

FOTÓ: KALOCSAI RICHÁRD

Gimnázium és Szakgimnázium (röviden: KEVI) gimnáziumának portása: ellenőrzi a ki-be jövöket, kulcsokat ad, kezeli a fénymásolót...

Braziliából hazatérte után az első munkanapján a gimnázium diákjai a bejárattól díszsorfalat álltak, miközben Robi kerekesszékekkel az iskola tornacsarnoka felé indult, hogy részt vegyen a szokásos hétfő reggeli áhítaton. A csarnokban a gimnazisták hosszú percekig keresztül tapsoltak tiszteletére, a hangszórókból pedig a Queen együttes *We Are the Champions* (Mi vagyunk a bajnokok) című száma harsogott.

Szentgyörgyiné Szlovák Mária igazgató asszony többször is belekezdett beszédébe, de a diákok tapsorkánja újra és újra kitört, s felállva köszöntötték a sportolót. Ajándékkul egy fotómontázst is készítették, „Veled vagyunk, neked szurkoltunk, Robi!” felirattal. És mivel pont akkor tartották az intézményben a „gólyahetet”, Robi

egy hatalmas plüssbékát kapott ajándékba, és ünnepélyesen megválasztották iskolai „főbékának” is. Mindezt követően az iskola igazgatója, valamint Farkas Sándor iskolalelkész is köszöntőt mondott. Az ünnepelést a tanulók sportos-vidám produkciója zárta, s csak ezt követte a szokásos hétfői áhítat.

Hasonló lelkesedés fogadta Robit a KEVI Petőfi Sándor Általános Iskolájában is. Itt szeptember 30-án, pénteken a teremtés hetéhez kapcsolódóan tartottak csendesnapot. Szűcs Mária iskolalelkész koordinálásával csatlakoztak ahhoz az országos programhoz, amelynek keretében a diákok – egyebek mellett – hálát adtak a teremtésért, a napsütésért, testük egészségéért. Erre a programra hívták meg Suba Róbertet, hogy meséljen a gyerekeknek a kitartás, az élni akarás, a test és a lélek edzésének fontosságáról.

● LUPTÁK GYÖRGY

Büszkék vagyunk a kiskőrösi sportolóra, hiszen példakép ő mindannyiunk számára. Példa arra, hogyan lehet egy reményvesztett helyzetből talpra állni és újra felépíteni egy összetört életet. Bizonyítani, hogy a sérült emberek is képesek tartalmas életet élni, megtalálják a helyüket, és a sikerhez vezető út sincs elzárva előlük. Ehhez azonban szükségük van a feljükk áramló szeretetre, az egészséges megbecsülésére.

Suba Róbert igazi erőssége a kenu, ebben a sportágban már ért el kimagasló sikereket, de a paralimpián csak kajak versenyszámot indítottak... Talán majd négy év múlva Tokióban parakenuban is sikerül bizonyítani. Mert az csak természetes, hogy a következő olimpián is indul. És mivel a paraversenyzők általában nem hagyják abba a versenyzést harmincas éveik elején, lehet, hogy két-három paralimpia után is gratulálhatunk a most még csak harminchat esztendőss sportolónak.

● BODA ZSUZSA (Kiskőrös)

Suba Róbert 1980. július 17-én született Kiskunhalason. A tősgyökeres kiskőrösi családból származó fiatalember a középiskolát a KEVI gimnáziumában végezte, tanulmányai alatt tagja volt a kiskőrösi férfi kézilabdacsapatnak.

1999. április 1-jén ejtőernyős balesetet szenvedett, amelynek következtében kerekesszékre kényszerült. Balesete miatt azonban sem tanulmányait, sem sportpályafutását nem adta fel. 2001-ben üzletiasszisztens-tanfolyamot végzett, informatikus képzettsége is van, és diplomát szerzett a Budapesti Műszaki Főiskola Keleti Károly Gazdasági Karán. Mindeközben kipróbálta a kerekesszékes tőr-párbajtőr sportágot, és 2005-ben a varsói világkupán hatodik helyezést ért el.

Már középiskolás korában vonzódott az evezős sportokhoz, ezért úgy döntött, hogy sportágot vált, és ebben méreتي meg magát. 2013-ban a Budapesti Honvéd kajak-kenu szakosztályához került, amelynek színeiben még az év júliusában a világbajnoki válogató harmadik helyét szerezte meg kenuban kétszáz méteren TA kategóriában, Szolnokon pedig a parakenu világbajnoki válogatóversenyén lett második kenuban kétszáz méteren.

2014 óta a Bajai Vízisportklubban készült a versenyekre. 2014 júliusában a brandenburgi felnőtt gyorsasági és parakenu-Európa-bajnokságon kenuban kétszáz méteren az A kategóriában ezüstérmes lett. Augusztusban a moszkvai felnőtt gyorsasági és parakenu világbajnokságon kenu két-száz méteren A kategóriában bronzérmes nyert. 2015. májusban a parakenu-Európa-bajnokságon a csehországi Racicében kenuban kétszáz méteren A kategóriában lett aranyérmes, augusztusban pedig Milánóban a parakenu-világbajnokságon kenu és kajak kétszáz méteren egyaránt bronzérmes szerzett.

A sportban elért eredményeiért 2015 márciusában átvehette a Kiskőrös Város Sportjáért kitüntetését, októberben pedig a Bács-Kiskun Megye Sportjáért díjat kapta meg. A riói paralimpiai játékokon elért kiemelkedő teljesítményének elismeréseként az Országházban szeptember 23-án megtartott ünnepségen Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetését vehetett át.

(Forrás: Kőrösi Hírek)

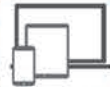

OLVASSA AZ EVANGÉLIKUS ÉLET DIGITÁLIS VÁLTOZATÁT!

Nem kell tárolni, virtuális könyvespolcán bármikor elérí

Ajándékba
is vásárolható

Kiadványát
több eszközön
is elérheti

Pár kattintással
azonnal olvasható,
előfizethető

„Áldott légy, Uram, s minden alkotásod”

790 esztendeje hunyt el Assisi Szent Ferenc

A középkor Európájában a keresztény, vallásos élet központjai a szerzetesrendek voltak, amelyeknek a tagjai egész életükre szóló – tisztasági-szüességi, szegénységi és engedelmességi – fogadalmat tettek. A középkor nagy nyugati szerzetesközösségei közül elsőként Szent Benedek rendje, közkeletűbb nevén a bencés rend alakult meg, majd a 11. század végére az Ágoston-rend és a ciszterci szerzetesek rendje vált leginkább ismertté. A 13. században jelentek meg az úgynevezett kolduló rendek, így a dominikánus és a ferences szerzetesrend. Mindkettő az alapítójáról, Szent Domonkosról, illetve Szent Ferencről nevezetett el. Utóbbi máig az egyik legnépszerűbb szentje a római katolikus egyháznak, s talán világszerte a legismertebb az egyházon kívül is. Október 3-án van elhunytának 790. évfordulója.

Ferenc az olasz Assisi városka egyik leggazdagabb, legbefolyásosabb kereskedőcsaládjának gyermekeként látta meg a napvilágot. Eredeti neve Giovanni di Pietro Bernardone volt, de olaszul leginkább Francesco néven ismerték, ugyanis édesanyja francia nemesasszony volt, és fiát Franciácska néven szólította. A felnövekvő Francesco több nyelvet elsajátított, s a tanulás mellett a hadijáték, no meg a tivornyázás töltötte ki szabad idejét. A harci szellem a katonai pálya felé terelte. 1201-ben ott volt a Perugia elleni csatában, és mindjárt meg is sebesült. Fogságba esett, s egy esztendőn át kénytelen volt börtönökben sínylődni, miközben súlyos betegséget is kapott.

Katonás fordulat

Hazakerülve felépült betegségéből, ám ismét a seregbe vágott, méghozzá a keresztetesehez. El is indult, fel is fegyverkezett, de útközben Spoletonál látomása támadt, s ennek hatására tüstént visszafordult Assisibe, és élete gyökeresen megváltozott. A dúsgazdag ifjú csöndes helyekre húzódott, napjait főként imádkozással töltötte, és a szülővárosa közelében élő leprásokat kezdte látogatni és ápolni. Aztán egy újabb látomás hatására – a megjelenő Jézus felszólította őt, hogy „Ferenc, Ferenc, menj, és javítsd meg a házamat, mert látod, romokba dől” – eladta mindenét, és a kapott pénzt a Szent Damján-templom felújítására adományozta. ►

Családjában mindez megütközést keltett, édesapjával egyre élesebb, tettelegességgig fajuló vitái támadtak. Végül Francesco szakított atyjával, és lemondott minden családi örökségéről. Koldusként járta a vidéket, elesettek, szenvedőkön próbált segíteni, és három romos templom felújításában is kétkezi munkával vett részt.

A *Máté evangéliumában* olvasott sorok – „*Ne szerezzetek aranyat, se ezüstöt, se rézpénzt a ti erszényetekbe...*” (Mt 10,9; Károli-fordítás) – nyomán elhatározta, hogy az apostoli szegénységet fogja követni. Durva anyagú, derekán kötéllel megkötött csuhát öltött, és mezítláb kezdett járni. Vándorolt és prédikált. Megtérésről és anyagi javak nélküli létről beszélt az egyre több köréje gyűlőnek. Hamarosan társai is akadtak. Előbb nyolc, majd tizenegy férfiú, akiket egyenrangúan „frátereknek”, azaz testvéreinek hívott. Velük indult útnak Rómába, hogy a Szentszéknél jóváhagyást kérjen a kialakult „életszabályzatukhoz”, vagyis egy új rend hivatalos megalapításához. Miután ezt III. Ince pápa 1209. április 16-án engedélyezte, letelepedtek Porziuncolában.

Testvéri viszonyulás

A „fráterek” közösségének híre rohamosan terjedt, létszámuk egyre gyarapodott, és a testvérek az Alpokon túli országokba is útra keltek. Ferenc maga is felkerekedett, az ő úti célja a Szentföld volt. Néhány hajótörést, betegséget és egyéb bonyodalmat leszámítva sikerrel járt. Életének legemlékezetesebb és máig emlegetett útja mindenesetre az egyiptomi volt: a korabeli krónikák beszámolója szerint Ferenc pusztán hitével és szelíd jellemével járta végig a „párbeszéd útját”. Melek-el-Kamel szultán és a muszlim imámok végül még az evangélium hirdetését is megengedték neki.

A világba szerteszét induló ferencesek élete sokszor áldozatokkal és mártíriummal is járt, de a közösség buzgósága azért sem hagyott alább. Csakhamar létrejött a rend női ága, a klarisszáké, amelyet Ferenc Assisi Szent Klárával alapított meg. (A gazdag és nemes Offreducci-Favarone család leányaként született Klára alig tizennyolc esztendősen hallotta először Ferencet prédikálni, s ennek hatására néhány barátnőjével elhatározta, hogy követni fogja Ferencet, és Porziuncola kápolnájában ők is szerzetesi ruhát öltenek.)

Ferenc szervezete nem bírta sokáig, le is mondott a rend vezetéséről, de közben elkészült *Regulájával*, és hagyományt te-

Naphimnusz

Mindenható, fölséges és jóságos Úr,
Tied a dicséret, dicsőség és imádás
És minden áldás.
Minden egyedül téged illet, Fölség,
És nem méltó az ember, hogy nevedet kimondja.

Áldott légy, Uram, s minden alkotásod,
Legfőképpen urunk-bátyánk a nap,
Aki a nappalt adja és aki ránk deríti a te világosságod.
És szép ő és sugárzó, nagy ragyogással ékes:
A te képed, Fölséges.

Áldott légy, Uram, hold nénénkért és minden csillagaiért az égnek.
Őket az égen alkotta kezed, fényesnek, drága szépnek,
Áldott légy, Uram, szél öcsénkért,
Levegőért, felhőért, minden jó s rút időért
Kik által élteted minden te alkotásod.

Áldott légy, Uram víz hűgünkért,
Oly nagyon hasznos ő, oly drága, tiszta és alázatos!

Áldott légy, Uram, tűz bátyánkért.
Vele gyűjtasz világot éjszakán.
És szép ő és erős, hatalmas és vidám.

Áldott légy, Uram, Földanya nénénkért,
Ki minket hord és enni ad,
És mindennemű gyümölcsöt terem, füveket és színes virágokat.

Áldott légy, Uram, minden emberért, ki szerelmedért másnak megbocsát,
És aki tűr gyötrelmet, nyavalyát.
Boldogok, akik túrnek békességgel,
Mert tőled nyernek majd, Fölséges, koronát.

Áldott légy, Uram, a testi halálért, mi testvérünkért,
Akitől élő ember el nem futhat.
Akkik halálos bűnben hálnak meg, jaj azoknak!
És boldogok, kik magukat megadták te szent akaratomnak.
A második halál nem fog fájni azoknak.

Dicsérjétek az Urat és áldjátok,
És mondjátok hálát neki,
És nagy alázatosan szolgáljátok.

remtve Jézus születésének emlékére karácsonyi jászlat állított.

Romló egészségi állapotát – komoly gyomor- és májbetegségét – szembántalmak is tetézték. Az Alerna hegyén való bójtje és imádkozása közben stigmák kezdtek megjelenni az oldalán, kezein és lábain. „Keresztet” kapott ezzel; életének utolsó szakaszában átélte, milyen lehetett az Isten Fia számára elviselni a fájdalmat, amelyet az emberiség megváltásáért vett magára.

Költői remeklés

Ilyen állapotban, gyötrő fájdalmak közt vetette papírra a *Naphimnuszt*. Legismertebb írásává vált ez, az egész teremtés Istent dicsőítő énekévé. A vers az itáliai rímes próza első fontos alkotása, az egyik legrégebbi umbriai dialektusban írt szövegemlék. A *Perugiai legenda* ekképpen fogalmaz a *Naphimnusz* születéséről: „Nekem tehát ezentúl nagyon kell örvendez-

nem betegségeimben és gyötrelmeimben, vigaszt kell találnom az Úrban, és mindig hálát kell adnom az Atyaistennek és egy- szülött Fiának, Urunknak, Jézus Krisztus- nak és a Szentléleknek a nekem juttatott nagy kegyelemért és áldásért, hogy tud- niillik irgalmasságában engem, méltatlan kis szolgáját, még mint testben élő embert kegyes volt országáról biztosítani. Ezért az Úr dicséretére, a mi vigasztalásunkra és szomszédaink épülésére új dicsőítő éne- ket akarok szerezni az Úr teremtményei- ről, melyeket nap mint nap használunk, és amelyek nélkül nem élhetünk, de melyek által az emberi nem súlyosan vét Terem- tője ellen. Naponta hálátlanok vagyunk ekkora kegyelemért, mert nem dicsérjük úgy Teremtőnket és minden jó adomá- nyozóját, ahogy illenék.”

Az egész teremtés Istent dicsőítő költői remekével többek munkájának köszönhe- tően találkozhatunk magyarul. (Az előző oldalon Sík Sándor fordítását olvashatjuk.)

Ferenc *Naphimnuszának* máig érvé- nyes hatását mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a jelenlegi római pápa, Ferenc 2015-ös ökológiai témájú enciklikája, a *Laudato Si'* – Assisi Ferenc nyomába lépve

„A lélekben szegények nem azért boldogok, mert valamit elvesztettek, hanem azért, mert valamit megtaláltak. Add, hogy ne engem szeressenek, hanem én szeressek, mert akkor kap az ember, ha ad.”

és együtt dicsérve a Teremtőt a teremtett világért – a *Naphimnusz* első szavait idézi. A dokumentum nemcsak címében és kez- dősoraiban, de több helyen is idézi a köl- teményt.

Szent Ferenc legendáriuma

Ferenc 1226. október 3-án Porziuncolában hunyt el. Rá két évre már szentté avatták. Az elmúlt hét évszázadból számos Szent Ferenc-legenda maradt fenn. A magyar nyelvű irodalom is őriz ilyen kincseket. Az egyik legértékesebb az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött, 14. századi magyar nyelvű Jókai-kódexben található. Szent Fe- renc „madárprédikációja” a madarak sza-

badságának gondolatát fogalmazza meg. Egy másik legenda a gubbioi farkas „meg- téréséről” szóló novellisztikus részlet: „Mikor Gubbio városát farkas támad- ta, Szent Ferenc megszólította az állatot, s csodás körülmények között rávette, hogy ne támadjon meg ezentúl se embert, se ál- latot, a városbeliek pedig ennek fejében megígérték, hogy etetni fogják.” Az al- ku sikerét annak lehet tulajdonítani, hogy Szent Ferenc többször „lupus testvérem- nek”, vagyis „farkas testvéremnek” szólít- ja a ragadozót.

Assisi Szent Ferenc vonzó példája, Krisztus-követése, az egyház megújításá- ra indított mozgalma magával ragadta az egész világot. Személyisége Luther Már- tonra is hatással volt.

● KERECSENYI ZOLTÁN

CARAVAGGIO: SZENT FERENC ELRAGADTATÁSA (1595)

A Fülöp-szigetek evangéliuma

A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) nemzetközi delegációjának tagjaként szeptember 15–20. között konferencián vehetünk részt Baguio Cityben (képeinken), a Fülöp-szigetek egyik legszebb városában. Az LVSZ tartva az alapvető irányt – evangélikusnak lenni azt is jelenti, hogy ökumenikusnak lenni – ezúttal a pünkösdi mozgalommal kezdett hivatalos párbeszédet. A dialógusbizottság mandátuma öt évre szól, a párbeszéd első állomása volt a mostani ázsiai találkozás. A következő négy évben négy különböző országban, sőt különböző kontinenseken tervezik a folytatást.

Nemcsak a nagyon nehéz helyzetben lévő Fülöp-szigeteki lakosságnak, de Isten egész népének, mindenkinek szól az evangélium (vallási és felekezeti hovatartozástól függetlenül). Jézusnak a názáreti beszédben elmondott Ézsaiás-idézete egyben az öt-éves dialógus alapigéje is: „Az Úrnak Lelke van énrajtam, mert felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek;

azért küldött el, hogy a szabadulást hirdessem a foglyoknak és a vakoknak szemük megnyílását; hogy szabadon bocsássam a megkínzottakat, és hirdessem az Úr kedves esztendejét.” (Lk 4,18–19)

Biztonságos kampusz

Már a megérkezés pillanatában érezhető volt, hogy ez a hét életre szóló élményre némesül minden résztvevő lelkében.

A világ minden tájáról érkeztek a pünkösdi és az evangélikus küldöttek, akikben minden kétséget kizárólag ott volt az ökumenikus nyitottság és a közös útkeresés őszinte vágya.

Házigazdánk az Asia Pacific Theological Seminary (Ázsiai–Csendes-óceáni Teológiai Főiskola, APTS) volt, melynek nem olyan rég átadott Global Mission Center (Globális Missziói Központ, GMC) nevű szárnyában voltunk elszállásolva, de ebben a csodaszép épületkomplexumban lehettünk együtt a tárgyalóasztal és a fehér asztal körül is.

A pünkösdi mozgalomhoz tartozó APTS küldetése a régió misszionáriusi, lelkesi hivatást választó fiataljainak tanítása, továbbképzése, pásztorolása. Jelenleg tizenhét ázsiai országból vannak hallgatói az intézménynek. Baguio Cityben biztonságban érezhetik magukat mind az oktatók, mind a diákok: kerítésekkel elzárt, őrzött kampuszon élnek – mint egy nagy család – a hegy tetején.

FOTÓK: WALTER ALTMANN

Biztonságban élni – sokat jelent ez egy olyan országban, ahol éppen szükségállapot van érvényben. De olyanok is vannak a hallgatók között, akiknek tanulmányaik végeztével hazájukba visszatérve a keresztényüldözéssel kell szembenézniük, miután immár „hivatalosan” is képviselik az evangélium ügyét.

Evangéliumba kapaszkodva

A teológushallgatókkal való beszélgetés és az őslakos filippínókkal történt találkozás is ugyanazt támasztotta alá: amikor valaki hosszú időn át, akár egy életen keresztül életveszélyben él, még inkább bele tud kapaszkodni az evangélium erejébe, abba a reménységbe, amelyet Jézus hirdetett meg az Isten országával. Gyarmati múlt, félelemmel teli jelen és bizonytalan, milliók számára kilátástalan jövő (esélytelen kijutás a mélyszegénységből) – mind-mind „kontextust ad” az ottani egyházaknak. És mégis: a keresztény felekezetek gyülekezetei mindenütt erősödnek. A pünkösdi mozgalom pedig különösen is teret nyert nemcsak a római katolikus filippínók földjén, de úgyszólván egész Ázsiában.

Vasárnap először egy pünkösdi, majd egy evangélikus istentiszteleten vettek részt a delegátusok, délután pedig a helyi evan-

gélikus szeminárium vendégei lehettek. Nagyon lényeges volt a tapasztalatsere az alkalmak után. A résztvevők rákérdeztek a másik fél liturgikai, dogmatikai hagyományára. De alkalom volt ez arra is, hogy tiszteletben tartva a sokszínűséget, tanuljanak a másiktól, ugyanakkor őszintén megbeszéljék a különbségeket. Az egész hétre jellemző volt nemcsak az egyházdiplomáciai óvatosság – amely természetes ezeken a találkozásokon –, de a hiteles önkritika, önirónia és a közös pontok megtalálása is.

Keresztény világcsalád

A dialógusbizottság első hivatalos nemzetközi ülésén az LVSZ delegációjában jómagam a kelet-közép-európai régiót képviselhettem, és benne persze a magyar evangélikusokat is. Az elmúlt bő egy évtizedben igen alapos előkészítő munka előzte meg ezt az ülést, az úgynevezett protodialogus kiadványa sokat segített a közös alapok megteremtésében. A párbeszéd egyik oldalán az immáron hetvenhárommillió lutheránust képviselő LVSZ áll, míg a másik oldalon a pünkösdi mozgalom klasszikus irányzatának vezetői, akik mintegy kétszázmillió embert képviselnek világszerte a közel hatszázmillió pünkösdi hívő közül.

Nagyon izgalmas beszélgetés folyt egyrészt az öt év közös munkájáról, másrészt az identitás kérdéséről, harmadrészt arról, hogy mi az a szöveg, amelyet már most le tud tenni közösen a bizottság az asztalra, honnan folytatódhat a dialógus jövő szeptemberben Európában, Wittenbergben.

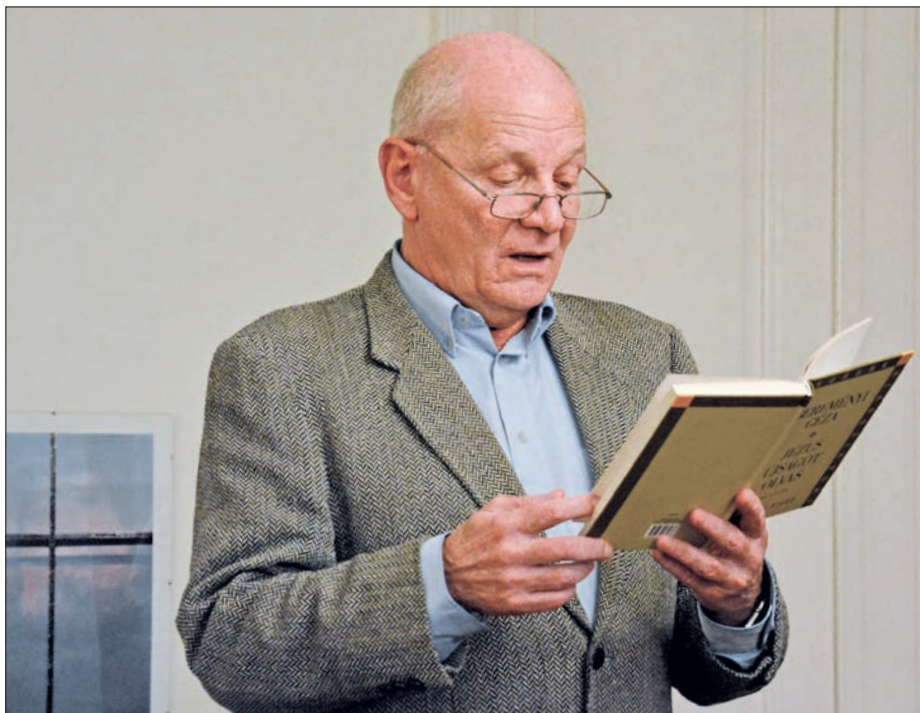
Meghatározó élmény volt a hivatalos ülések közötti egyéni beszélgetések sokasága. Ezekből rengeteg tanultam a világ kereszténységéről, az ökumenéről, a pünkösdi és a lutheránus világ sokféleségéről, a teológiai és kegyességi sokszínűségről, sőt saját egyházamról, gyülekezetemről és nem utolsósorban természetesen önmagamról is. Szeretetteljes közegben lehettem – több mint tízezer kilométerre otthonomtól, családomtól, közösségeimtől, ugyanakkor százszázalékosan otthon éreztem magam ebben az ökumenikus, nemzetközi nagy-nagy keresztény „világcsaládban”. Nemcsak a záró istentiszteleten lehettem gitáros-kantor, de péntek esti, angol nyelven tartott áhítatomban (amelyben Babi-tot és Adyt is idéztem) „Kodály is megszólalt”, hiszen elénekelhettem magyarul *Esti dalát* („Adjon Isten jó éjszakát, / Küldje hozzánk szent angyalát!”).

Végig úgy éreztem, hogy közös fohászunk meghallgattott, hiszen küldte az Úr őriző angyalait fentről és földi angyalait – bolygónk megannyi szegletéből.

● GÁNC S TAMÁS

Próféta a saját hazájában?

Beszélgetés Bereményi Gézával

FOTÓ: BALICZA MÁTE

A Hegyvidéki Önkormányzat, a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerülete és a MOM Kulturális Központ közös szervezésében került sor a Próféta a saját hazájában? című sorozat évadnyitó alkalmára, amelyen Bereményi Géza volt a beszélgetőpartnere Fabiny Tamás evangélikus püspöknek és Illisz L. Lászlónak, az Evangélikus Információs Szolgálat igazgatójának.

A szeptember 21-i esten a jelenlévők nemcsak Bereményi Géza Kossuth- és Balázs Béla-díjas író, dalszöveg- és forgatókönyvíró, filmrendező kalandos életét, hitvallását és a Cseh Tamás-dalok szövegeinek keletkezéstörténetét ismerhették meg, hanem – Regös Máttyás és Vértesi Ferenc előadásában – énekelve is hallhattak néhányat a Cseh Tamás, illetve Másik János szerzeményeire írt szövegek közül.

„Egy nemzedéket keresek a kortárs irodalomban. Azokat, akik mindig lázadtak. Akik nem voltak hajlandóak a korlátokat elfogadni, akik hosszú haját növesztettek, akiket a farmerosok nemzedékének

neveztek” – idézte fel köszöntőjében egy régen keletkezett írását Fabiny Tamás. Az evangélikus püspök elmondta, hogy a Bereményi Géza és Cseh Tamás által képviselt gondolkodásmód és életszemlélet őt is nagyon megérintette.

„1970 környékén a kivonulás volt a lázadás” – fogalmazott Bereményi Géza. A Cseh Tamás által előadott szövegeket először szűk baráti társaság számára írta: „Azzal a meggyőződéssel írtam Tamás zenéjére a szövegeket – mondta –, hogy soha a lakáson kívül nem adjuk majd elő, csak néhány barát hallhatja.” Cseh Tamás szívesen lépett volna fel, de ő eluta-

sította a megkereséseket. Így másfél évig csak a lakásban szólaltak meg a dalok, míg 1972-ben Párizsba nem mentek. Ekkor jött a kompromisszum. „Tamás azt mondta, hogy ő nem jön vissza, kint marad, és átmegy Amerikába. Egy feltétellel jön haza: ha énekelhet a 25. Színházban. Megegyeztünk. Az volt a kritériumom, hogy ha nem bírom tovább, akkor bármikor felbonthatom a megállapodásunkat, és letiltathatom a szövegeimet.” 1977-ben jelent meg első lemezük, a *Levél nővéremnek*; a cenzúra egy számba szólt csak bele.

A beszélgetőtársak egyetértettek abban, hogy a vers és a zene között nincs nagy távolság, egy vers lehet egyszerre líra és dalszöveg is.

Berményi elmesélte, hogy első novellái pár nap alatt készültek, és nagy sikert arattak. Novelláskötete megjelenését követően számos megkeresés érkezett hozzá. Először színdarabot írt, majd forgatókönyveket. „Három vagy négy forgatókönyv után rájöttem, hogy a forgatókönyvírás nem jó, ugyanis minden sikert a rendező kap meg.” Ezt követően jött a váltás, a következő filmnek Bereményi nemcsak a forgatókönyvírója, hanem a rendezője is volt. Ez a film volt *A tanítványok*, melyet később olyan produkciónak követtek, mint az *Eldorádó*, *A turné* vagy *A Hídember*.

A művész jelenleg életrajzi regényén dolgozik. „Felfedezőút, hogy ezt írom. Van, amikor évekre nem emlékszem, más-hol szinte mindenre. A kort és a rám ható embereket szeretném megírni” – mondta. Az életrajzi regény fejezeteiből megismerhető majd ifjúkora is. Bereményi Géza az esten elmesélte: megírja, hogy kétszer is elbocsátották az iskolából, és azt is, hogyan élte meg az 1956-ot követő megtorlások idejét. A művész felidézte egyetemista éveit is, amelyekről regényében négy besúgó történetén keresztül számol majd be.

A hallgatóság megtudhatta, hogy az író-rendezőnek négyyszer is lehetősége lett volna disszidálni, de mindig hazajött. Történet lesz olvasható arról, hogyan találkozott Kádárral, de arról is ír, hogy később arra gondolt, filmet készítenie róla. Utóbbi anyagi támogatás hiányában elmaradt. Erről Bereményi megjegyezte: bizonyos értelemben szerencsés, hogy ez nem lett meg, mert „látom, hogy jár ma egy ember, aki Magyarországon történelmi témát dolgoz fel”.

• GALAMBOS ÁDÁM

Monodráámak a Versszínházban

Találkozás Turek Miklós színművésszel

Színpadai alakításaiból, filmes és tévés munkáiból, szinkronszerepeiből és reklámokból egyaránt ismerhetjük. Turek Miklós orgánuma és gyönyörű, igényes szövegmondása összetéveszthetetlen. Találkozásunk apropója több evangélikus vonatkozás, illetve az 1956-os forradalomra emlékező versszínházi előadása.

– Az, hogy egy színművész szereti a verseket, talán természetes. De Turek Miklóson kívül még senkinek sem jutott eszébe, hogy Versszínházat alapítson.

– A történet 2004-ben kezdődött, amikor ezt a szóösszetételt először műfaji meghatározásként kezdtem el használni arra az előadásra, amelyet összeállítottam. Nem találtam azt a műfaji „fókot”, amelybe beletartozhatott volna, noha egyben-másban természetesen hasonlított az előző színészgenerációk verses produkcióihoz. A versfolyamból, amelyet egy-egy este során előadok, szándékom szerint teljes értékű színházi előadás áll össze egy-egy költő életéről.

– Tavasszal részt vehettem a Magyar Napló Kiadó, a Magyar Írószövetség és az MTVA közös programján, a hatodik alkalommal megrendezett Versmaratonon. Az ott látottak alapján számomra egyértelmű, hogy nem kell „temetni” a verset...

– Talán nem a megszokott fórumokon és a megszokott formában, de a vers nagyon is él. Magunkban olvasva is másként szólal meg, és a pódiumon is másképp hangzik, mert a keletkezés, a történelmi szituációba helyezés élménye másként teszi átélhetővé – és ezt az emberek nagyon élvezik. Olvasom, hogy az Egyesült Államokban újra reneszánszát éli a nyomtatott könyv. Úgy gondolom, a Gutenberg-galaxisra épült nyomtatványok sem temetendők.

– Versszínházában eddig négy költőt idézett meg: József Attilát, Radnóti Miklóst, Faludy Györgyöt és – legutóbb – Petőfi Sándort. Miért éppen őket?

– Mert rengeteget tanulok tőlük én is. 2004-ben állítottam össze és mutattam be a Faludy Gyurka bácsi életéről szóló előadást. Akkoriban volt az idős költő esküvője, és olyan „bulvárössztűz” zúdult rá, hogy úgy gondoltam: meg kell mutatni az embereknek azt a Faludyt, akiről nem feltétlenül tudnak. ►

„Talán nem a megszokott formában, de a vers nagyon is él”

Aki több annál, mint hogy nem hord zoknit, hogy hatvan évvel fiatalabb a felesége, és hogy ő fordította magyarra Villont. Bennem egyébként a *Monológ életre-halálra* című verse, amit 1952-ben Recsken, a munkatáborban írt, indította el a „lavinát”. Ez a vers mindazonáltal csodálatos, életigenlő mű.

– Az, hogy Faludy Györgyöt Gyurka bácsiként említi, személyes ismeretségre utal?

– Igen. Egy róla szóló film vetítése előtt pillantottam meg, éppen kávézott. Én színművészeti voltam, gyorsan beszaladtam a terembe, s a nálam lévő Shakespeare-kötetet dedikáltattam vele. Aztán rájöttem, hogy

az könyvtári könyv, így gyorsan szereztem a könyvtárnak egy másik példányt, mondván, ezt, a dedikáltat nekik már soha vissza nem adom (*nevet*). 2005-ben látta Gyurka bácsi a róla szóló előadásomat. Számomra talán az egyik legnagyobb élmény volt előtte mondani saját szavaival a saját gondolatait, illetve játszani az életét. Nagyon tett nekik, és engedélyt adott a további előadásokra. Utána még beszélgettünk. Közben dohányzott, sütit evett, whiskyt ivott, és azt mondta, hogy nagyon szegyeelli, hogy ilyen „vastag” lett az életműve, mert a korosztályából sokan nem érték meg ezt a kort. Ugye Gyurka bácsi mindössze öt évvel volt

fiatalabb József Attilánál, egy évvel Radnótinál, és hát ők ketten majdnem egy emberöltővel korábban haltak meg. Gyurka bácsi 2006-ban ment el, s bár terveztem, többször sajnos nem sikerült személyesen találkozunk.

– Egy evangélikus magazinban nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy Faludy György fasori diák volt, 1928-ban érettségizett az akkori nevén Budapesti Ágostai Hitvallású Evangélikus Főgimnáziumban. De térjünk rá a kiskőrösi evangélikus templomban megkeresztelt költőfejedelemre, Petőfi Sándorra...

– Igen, a sorozatomban legutóbb bemutatott előadásom róla szól. Erről a fiatal srácról, aki mindössze huszonhat évet élt, azért szerettem volna egy versszínházi előadást, mert rengeteg sztereotípiát tapasztaltam vele kapcsolatban. Igyekeztem egy olyan Petőfit megmutatni, akit én látok, olvasok, aki színesebb, sokoldalúbb és mélyebb költő, mint amilyenek az oktatás által közvetített kép mutatja.

– Nemrég jött meg Koltórról, Petőfi-megemlékezésen vett részt. Milyen fogadtatásban részesült?

– Példásan ápolják a Petőfi-kultuszt Koltón, ahol ugyebár a költő a mézesheteit töltötte Teleki gróf kastélyában. 1939 óta majdnem minden évben egész napos programmal adóznak Petőfi emlékének. Ezen idén öt-hétszáz ember vett részt, magyarok és románok vegyesen! Voltak időszakok, amikor betiltották, illetve ellehetetlenítették a Petőfi-nap megrendezését, de ez a mostani fantasztikus élmény volt!

– Vajon annak, aki költőóriások műveivel éli az életét, nagyobb esélye van-e arra, hogy a lelki, spirituális igazságokhoz közel kerüljön? Ebben is tanítómestereire talál-e a költőkben?

– Abszolút! Érdekes, hogy mind a négy költő, akiről monodramát állítottam össze, másképpen adta meg a választ az élet nagy kérdéseire. Pedig – Petőfi kivételével – majdhogynem egy helyről indultak... Az a jó a versekben, hogy az ember mindig talál bennük válaszokat a saját problémáira. Ez pedig azért jó, mert rájövünk, hogy nem vagyunk egyedül a világban.

– És a legnagyobb kérdésre is találunk választ, Istenre, az ő elrejtőzésére, valóságára, a sorsunkban való jelenlétére?

– Amikor Radnóttal kezdtem foglalkozni, akkor találkoztam azzal, hogy két verséért vallásgyalázás miatt nyolc nap elzárásra ítélték. Végül Sík Sándor, a nagy tekintélyű piarista szerzetes, költő, szegedi egyetemi tanár közbenjárására sikerült elérni,

hogya a bíróság egy évre felfüggeszse az ítélet végrehajtását. Radnóti megkeresztelkedése, katolikus hitre térése mögött tudatos, másfél évtizeden át érlelt döntés húzódott meg, noha abban az időszakban ez a lépés nagyon „népszerű” volt. Ezek a nagy költők mindannyian megtalálták azt az utat, amely a hithez vezette őket. Elgondolkodtató persze, hogy sem József Attila, sem Petőfi Sán-

– A *Versszínház a suliban* sorozat keretében a Faludy Gyurka bácsi életéről szóló előadást viszem el középiskolákba és felsőoktatási intézményekbe, illetve a felnőttoktatásba. A műsor nem konkrétan az 1956-os forradalomról szól. Azaz mégis: nagy része Gyurka bácsi életének és magának az ötvenes évek történetének a megélevenítése. Hogy miért és milyen viszo-

jelentkezni az info@versszinhaz.eu címen vagy akár a Facebookon. Immár nyolc éve tapasztalom, hogy ezek a rendhagyó versszínházi történelem-, illetve irodalomórák nagyon sokat segítenek az oktatásban.

– Kik hívhatják meg ezt az egyébként már több fesztiváldíjat nyert előadást? Milyen technikai háttér kell hozzá?

– A szeptembertől márciusig terjedő időszakban tudunk előadást vállalni. A támogatás jóvoltából éppen az a cél valósulhat meg, hogy olyan helyekre is eljussunk, ahol szűkösek az anyagi lehetőségek, de van igény és nyitottság az élményközpontú irodalom- és történelemoktatásra. Gyakorlatilag bárhol teljes értékűen színpadra állítható az előadás, volt már aulában, tornateremben és templomban is, de ahol van egy kis világítástechnika és színpad-nézőtér, ott természetesen hatásosabb tud lenni. Ezek hiányában el szoktam mondani, hogy „mit látni színházi körülmények között”.

– Tehát a „technika” bennünk van...?

– Pontosan. A színház – még ha monodráma is – közös alkotás. A színész a nézőkkel, a nézők lelkében alkotja a szépségeket.

● STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Ezek a nagy költők mindannyian megtalálták azt az utat, amely a hithez vezette őket. Elgondolkodtató persze, hogy sem József Attila, sem Petőfi Sándor életének végéről nem tudjuk máig sem a teljes igazságot. A sorssal, Istennel, önmagukkal folytatott küzdelmeik tapasztalatát azonban bármikor segítségül hívhatjuk verseikben.

dor életének végéről nem tudjuk máig sem a teljes igazságot. A sorssal, Istennel, önmagukkal folytatott küzdelmeik tapasztalatát azonban bármikor segítségül hívhatjuk verseikben.

– Az irodalom örök aktualitása mellett beszélgetésünk másik apropója az 56-ot megidéző versszínházi előadása.

nyok között mondta egy nép azt, hogy „elég volt”. Ez az előadás rendkívül érzékeltesen mutatja meg azokat a történelmi szituációkat, amelyek miatt az 56-os forradalom kirobbant Magyarországon. Sajnos korlátozott az előadásszám, amelyet az 1956-os Emlékbizottság támogatásából meg tudunk valósítani, de még lehet

FOTÓK: TÜREK MIKLÓS ARCHIVUMBÓL

OLYE ÚTON

AFRIKAI ZENEI WORKSHOP

a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyülekezeti és Missziói Osztályának támogatásával

BALATONSZÁRSZÓ

2016. NOVEMBER 4-6.

Meghívott vendég:
ILONA és PEKKA NYMAN,
 a finnországi Jakaranda kórus vezetői

Házigazda az Izsóp

- tánc
- közös éneklés, zenélés
- többszólamú énektanulás
- reggeli és esti elosendesedés
- ismerkedés az afrikai zenével

Jelentkezés: Jansik Tamás
 +36 20 824 2987 tamas.jansik@lutheran.hu

Megemlékezés

Megemlékező istentiszteletet tartunk október 15-én 15 órakor a siófoki evangélikus templomban a huszonöt éve elhunyt Kiss Balázs emlékére. Igét hirdet dr. Fabiny Tamás püspök.

Szülei, Schád Éva, Kiss Imre és testvére, Kiss Tamás

Evangelikus Élet-előfizetés jelentős kedvezménnyel

Ha megrendeli lapunkat, és hoz magával még egy előfizetőt, akkor mindkettejük előfizetése ajándék hónapokkal hosszabbodik. Negyedéves előfizetéshez egy, féléveshez két, egész éveshez pedig négy további hónap az ajándék.

Az Evangelikus Életet megrendelheti e-mailben a kiado@lutheran.hu címen és telefonon is: 06-1/317-5478 vagy 06-20/824-5518. Előfizetési díjaink: egy hónapra 1195 Ft; negyedévre 3575 Ft; fél évre 7150 Ft; egy évre 14 300 Ft.

Reformációi fotókiállítás Sopronban.

A Reformáció Emlékbizottság szervezésében *A megújulás lendülete – Kiállítás a reformációi fotópályázat műveiből* címmel október 19-én, szerdán 17 órakor kiállítás nyílik Sopronban, a Liszt Ferenc Konferencia- és Kulturális Központ emeletén (Liszt F. u. 1.). A megnyitón beszédet mond Eifert János fotóművész, dr. Fodor Tamás polgármester és dr. Hafenschner Károly miniszteri biztos. A kiállítás november 10-éig látogatható. A megnyitóra és a kiállításra is szeretettel várják az egyéni érdeklődőket és a gyülekezeti csoportokat.

Szívesen segítene? A Magyar Rákellenes Liga önkéntes segítőtársakat keres daganatos betegek lelki támogatásához. Az érdeklődők számára Budapesten október 19-étől kb. 6 hónapon keresztül szerda délutánonként ingyenes képzést indítunk. Jelentkezését október 18-ig várjuk! Elérhetőségeink: Magyar Rákellenes Liga, 1507 Budapest, Pf. 7.; lelkisegely@rakliga.hu; 1/225-1621; 20/565-5589.

Arad és az aradi vértanúk kultusza a 19. században

címmel tart előadást dr. Pelyach István történész október 19-én, kivételesen szerdán 19 órakor Budakeszin, a Kálvin-teremben (Fő u. 159.). Szeretettel várunk minden érdeklődőt. Az előadást a Budakeszi Református Emléktemplom Alapítvány támogatja és ingyenes. Adományokat a Protestáns Kör működésének költségeire a helyszínen köszönettel elfogadunk.

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány

a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve szeretettel várja az érdeklődőket következő disputájára a Petőfi Irodalmi Múzeumba (Budapest V. ker., Károlyi u. 16.). Időpontja: október 27. (csütörtök), 18 óra. Disputapartnerek: Parti Nagy Lajos író és Szűts Miklós festőművész. Moderátor: Galambos Ádám evangélikus teológus. Téma: *Beszélgetés a művészetről*. A rendezvényre a belépő felnőtteknek 600 Ft, diákoknak, nyugdíjasoknak 300 Ft. (A belépő megvásárlói a Petőfi Irodalmi Múzeumot támogatják.) A beszélgetés élőben követhető a Pim.hu oldalon is.

Tőtike – darált hússal töltött szőlőlevél

Hozzávalók

24 zsenge szőlőlevél
pár szem egres
2 dl tejföl
1 ek. liszt
cukor

A töltelékhez
60 dkg darált hús
8 dkg rizs
3 db tojás
1 fej vöröshagyma
1 gerezd fokhagyma
pici őrölt kömény
majoránna
pirospaprika
őrölt kapor
só, bors

Elkészítés

A leforrázott szőlőlevelek vastag szárait kivágjuk, a rizst megfőzzük. A darált húst, a megfőtt rizst, a finomra aprított vöröshagymát, fokhagymát összekeverjük, majd ízesítjük a tölteléket. Ezután szorosan belegöngyöljük a szőlőlevelekbe, ha kell, cérnával átkötve. Edénybe helyezve, annyi vízzel felöntve, hogy ellepje, a cukrot és az egrest beletéve kis lángon főzzük. Amikor kész, a főzlevet lisztes tejjel behabarjuk, és a tűzhelyre visszatérve az egészet összefőzzük.

• M. T. ZS.

Ió étvágyat!

Alpesi mormota

Aki járt már az Alpokban, biztosan látta ezeket a barna bundás, zömök testű, nagy rágcsálókat. Az erdőhatár felett, a sziklás, füves hegyoldalban élnek. Nappali életmódúak, kora reggel bújnak elő föld alatti lakásukból, és amikor közeleg az este, ugyanoda húzódnak vissza. Ezek a járatok akár több méter mélyre ve-

zetnek, az állatok erős lábaikkal ássák őket.

A nappali órákat rágcsálással, néha sütkérezéssel töltik, a fűben elnyúlva élvezik a napsugarakat. Társas állatok, családok élnek együtt. Számos ellenségük van, ezért nagyon kell figyelniük, és messzire soha nem távolodnak el üregeiktől. Rendszerint egy kiugró sziklán ül az őrszem, amelyik folytonosan a környéket kémleli. Ha veszélyt sejt, éles fütytet hallat, és erre a vészjelre a család apraja-nagyja rohan a földbe vezető lyukak felé. A róka és a hiúz elől viszonylag könnyen el tudnak menekülni, de legnagyobb ellenségük, a szirti sas gyakran zsákmányol mormotákat. Ez a hatalmas ragadozó pontos terv szerint közelíti meg őket. Ismeri a helyet, ahol a mormoták tanyáznak, ezért a hegy másik oldaláról közelít. Alacsonyan, szinte a fűvet érintve repül, és amikor átbukik a hegycsúcson, és a mormoták felé suhan, azok már nem mindig tudnak a föld alá menekülni. Tűhegyes karmaival megragad egyet, a magasba emelkedik, és viszi zsákmányát egy sziklapárárkanyon épült fészke felé. Többször is jártam az Alpokban, és a madarak mellett figyeltem a mormotákat is. A turistautak közelében, ahol sok ember járt, nyugodtak voltak, tudták, nem kell veszélytől tartaniuk. Az őrszem azért a biztonság kedvéért fütytett egyet, de a többiek csak a lyuk elé szaladtak, nem bújtak be.

Az alpesi mormoták téli álmat alusznak. A nyár második felében egyre többet esznek, erősen meghízhatnak, aztán száraz fűvet hordanak az üregbe, és megágyaznak maguknak. Álmat folyamatos, táplálékot nem gyűjtenek. A lyukat belülről eltömik, aztán egy kis időre megfeledkeznek a világról.

● SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, mekkora egy mormota?
2. És mennyit nyom a mérlegen?
3. Meddig tart a téli álma?

RAJZ: BUDAI TIBOR

Ragadjatok ceruzát vagy ecsetet, és rajzoljátok/fessétek le, hogyan alhatják téli álmat a mormoták! Az alkotásokat küldjétek be szerkesztőségünkbe. Címünk: Evangélikus Élet szerkesztősége, 1091 Budapest, Üllői út 25.; e-mail: evelet@lutheran.hu.

Ki járt itt? A konyha frissen felmosott kővén sáros cipőnyomok! Ki járt itt? Lakáson belül általában nem nehéz megtalálni a tettést. Persze jobb helyeken vigyáznak is, hogy ne történjen ilyesmi. Furcsamód azonban még a tiszta kezünk is észrevétlen nyomokat hagy a tárgyakon, amelyekhez hozzáérünk. A nyomozók megfelelő eszközökkel ujjlenyomatot tudnak venni, hogy felderítsék: ki járt itt? Istennek nincs keze és lába, mint nekünk. Ő a szeretetének a nyoma- it hagyta itt körülöttünk a világban. Nézd csak meg jól a növényeket, állatokat, szép tájakat! Ezek mind az ő szeretetéről árulkodnak. Olvasd el Mózes első könyvének első fejezetéből a 26–28. verseket! Ezekből megtudod, hogy Isten a szeretetének különleges lenyomatát hagyta az emberen. Valamiben hasonlítunk hozzá: tudunk alkotni, beszélni, gondolkodni. Hát nem csodálatos?

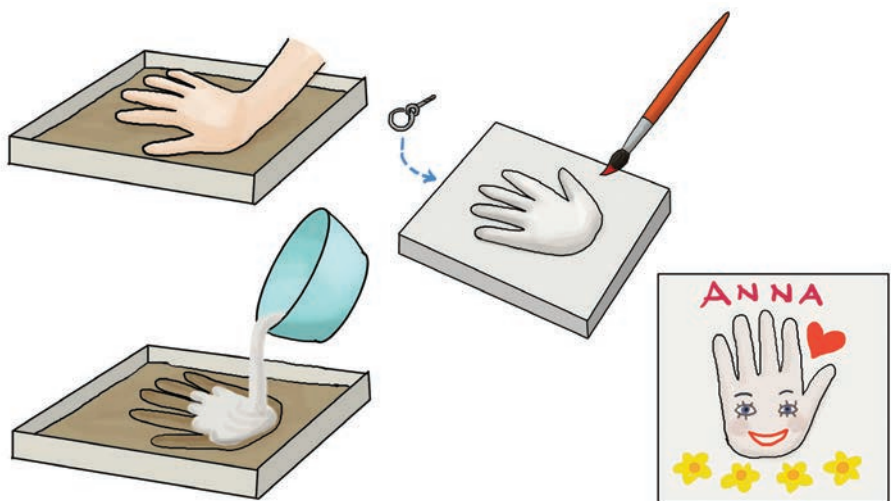

► A sok szótag között keresd meg azokat, melyeknek megvan a másik oldalon a tükörképpárjuk! Ezeket fentről lefelé haladva olvasd össze! Így már könnyen válaszolhatsz: milyenre teremtette Isten az embert? A helyes megfejtést szerkesztőségünk címére beküldők között jutalmat sorsolunk ki. Neved mellett az életkorodat is tüntesd fel!

► **Téged milyen kérdés foglalkoztat? Ha megírod, a Töprengő szívesen keresi veled együtt a választ.**

Mennyei Atyám! Hálásan köszönöm neked, hogy nem csak egy véletlenül idekerült ujjlenyomat az életem. Te alkottál engem, te akartad, hogy ilyen legyek. Érzem, hogy még nem végeztél velem. Szüntelenül formálsz, alakítasz, hogy olyan lehessenek, amilyenek neked tetszem.

► Készíts kézlenyomatot! A dobozt töltsd ki gyurmával, majd erősen nyomd bele a tenyered! Ezután a lenyomatot önts ki gipszsel! Ha jó megszáradt, kifordíthatod a dobozból, s lehet festeni.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 16.) *Azt gondolja magában a bolond, hogy nincs Isten!* Zsolt 14,1 (Jn 17,3; Mt 5,38–48; Ef 6,10–17; Zsolt 42) A bolond ezt gondolja. És én? Én talán azt gondolom, hogy van Isten, amikor kihagyom őt a hétköznapijaimból? Van Istenem, amikor hátat fordítok a szükségét szenvedőnek? Vajon nem én vagyok ez a bolond, amikor évekig nem szólok a testvéremhez, barátomhoz, munkatársamhoz, szomszédomhoz, mondván, mit is követett el ő az én sérelmemre? Bolondok vagyunk, mert miközben csak magunkra figyelünk, azt gondoljuk, van Istenünk. De ma lehetne ez másképp is! Mert van Isten, aki, ha rá figyelünk, lehetőséget ad a változásra.

Hétfő (október 17.) *Jöjjön el a te országod.* Mt 6,10 (Mik 5,3; Róm 12,17–21; 2Kor 1,1–11) Egy ghánai lelkésztől hallottam egyszer, amikor az imádság erejéről beszélt, hogy országában, amely nemrég még az iszlám világ része volt, mára több a keresztyén, mint a muszlim. Többórás előadását így foglalta össze: „Néhányan elkezdtek imádkozni azért, hogy Isten országa jöjjön el Ghánába is. Aztán egyre többen és többen csatlakoztak ehhez az imához, és Isten országa eljött.” Isten országa megjelent Jézus Krisztusban, és szeretne terjeszkedni, benned és általad. Csak egy rövid ima? Igen, ennyin múlik.

Kedd (október 18.) *Mert nem önmagunkat hirdetjük, hanem Krisztus Jézust, az Urat.* 2Kor 4,5 (Ézs 43,10; 2Kor 10,1–6; 2Kor 1,12–24) „Hogyan ismerkedtetek meg?” – kérdeztem a fiatal pártól, akik az esküvőjükre készültek. „Egy társkereső oldalon találtunk egymásra.” Sok-sok oldal van az interneten, ahol bárki megoszthatja, akár csak a piacon, hogy mi is történt velem. Büszkén beszélnek a gyerekeimről, a szolgálatomról, az életemről – magamról. Egyszer megkérdeztem egy nénit, hogy van. Azt válaszolta: „Van Krisztusom!” De jó lenne így élni, erre büszkének lenni, így ismerkedni!

Szerda (október 19.) *Uram, örökké tart szereteted, ne hagyj cserben most sem kezéd alkotásait!* Zsolt 138,8b (Ef 2,10; 1Móz 13,5–12[13–18]; 2Kor 2,1–11) Nehéz döntés előtt állt egyszer egy ember, hiszen tudta, az ügyben, amelyben hozzá fordultak segítségért, valaki biztos sérül. Elmondta a véleményét, amely elmarasztaló volt, aztán leült mindenki velük külön-külön, és amit lehetett, magára vállalt az eset következményeiből, mert arra gondolt, így tud a legtöbbet segíteni. A mi mennyei Atyánk nem hagyott bennünket cserben, mert szeretetéből az fakadt, hogy – bár mi megérdemeljük – ő átvállalta a büntetést, odaszegezve a keresztfára.

Csütörtök (október 20.) *Csend legyen az én Uram, az Úr előtt! Mert közel van az Úr napja.* Zof 1,7 (1Pt 4,7–8; 3Móz 19,1–3.13–18; 2Kor 2,12–17) Erika néni órái előtt és alatt teljes csend volt a teremben. Amikor elkezdte lapozni a naplót, senki sem volt biztonságban, bárki felelhetett. Erika néniénél nem volt sumákolás, készülni kellett az órára, így nemcsak a teremben volt csend, hanem a tanulás ideje alatt otthon is. A történelmet megtanultuk, s ezért később nagyon hálásak voltunk neki. Sokszor olyan félelmetes, amikor az Úr napjáról olvasunk. Ott akkor csend lesz, de ha már most előtte is el tudunk csendesedni, és tudunk rá készülni, akkor nem lesz váratlan, és nem lesz félelmet keltő az a nap.

Péntek (október 21.) *Ti pedig Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok.* 1Kor 3,9 (3Móz 26,9; Lk 22,49–53; 2Kor 3,1–11) Régen történt, hogy édesanyámmal és nagymamámmal elmentünk a faluba, ahol az őseimnek birtokaik voltak. Nagymamám mutatta, hogy meddig tartottak a szántók. A földeket benőtte a tövis és a gaz, senki nem gondozta a területet, mert évekkel korábban elvették, államosították. Később egy részét visszakapta a család, de addigra már senki nem értett a földhöz, értéktelenné vált, előbb bérbe, aztán eladtuk. Milyen jó, hogy nekünk olyan gazdánk van, akinél biztonságban lehet az életünk! Ő nem felejt el akkor sem, amikor hosszú ideig terméketlen talaj az életünk, ő mindig ott van, készen arra, hogy belénk vesse mindazt, amire a gyümölcs-terméshez szükségünk van.

Szombat (október 22.) *Napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a népek között... – mondja a Seregek Ura.* Mal 1,11 (Mt 8,11; 2Tim 2,1–5[6]; 2Kor 3,12–18) A rádióban a reggeli műsor vezetői arról vitatkoznak, hogy a sztárok akkor most magukat „csinálják meg”, vagy őket „csinálják meg”. Végül arra jutnak, hogy a sztárok azért híresek, mert azzá teszik, „megcsinálják” őket. Megütött ez a kifejezés, és elgondolkoztam. Jézust vajon ki „csinálta meg”? Hitvallásunk szerint senki, hiszen ő „születt, nem teremtett...” Akkor ő vajon hogyan lett annyira híres, hogy minden nép napkelettől napnyugatig ismeri a nevét? Mert „megcsinálta” azt, amit senki más: „Megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel... megalázta magát, és engedelmeskedett mindhalálig... Ezért fel is magasztalta őt Isten mindenek fölé, és azt a nevet adományozta neki, amely minden névnél nagyobb...” (Fil 2,7–9)

● HOKKER ZSOLT

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja – megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: www.evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu • Előfizetés: kiado@lutheran.hu
 • Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu).
 Főszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com). Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu). Rovatvezetők: KENDEH K. PÉTER – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap ígéje (mariann.matrai@lutheran.hu), LACKNER NÉ PUSKÁS SÁRA – Gyermeknek (keszniegyul@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Theaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu). Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518. Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN. Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302. Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Címlapfotó: BODA ZSUZSA.

Ára: 450 Ft

VIGASZTALÓ IGEHIRDETÉSEK

FABINY TAMÁS

A KÖTÉNYES ISTEN

Igehirdetések az irgalomról és a vigasztalásról

2900 Ft

FABINY TAMÁS: A KÖTÉNYES ISTEN

Jézus kötényt kötött maga elé, és megmosta tanítványai lábát. Ez a mélységesen megalkodó szeretete, amellyel letérdel előttük, példa lehet mindannyiunk számára. Ő nem uralkodni jött, hanem szolgálni. Kötényes Istenként járt a földön – aztán kötényétől is megfosztva, egyetlen ágyékkötőben feszítették keresztre. [...] Amit most mondok, az néhány nagyon egyszerű szó, de higyétek el, megharcolt üzenet a szolgává lett Istenről. A kötényes Istenről, aki az egyházától is ezt a szolgálatot várja el. Jézusban szolgává lett az Isten. [...] Az igehirdetés tanítás, segítség azoknak, akik Isten irgalmasságát és vigasztalását közvetítik.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON

Evangelikus könyvesbolt: 1081 Budapest, Kiss József u. 2/a
nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
levelezési címünk: Luther Kiadó 1085 Budapest, Üllői út 24.

Az energia körbevesz

group

m

v

m

Közös energiánk. Közös sikerünk.

